

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

12 януари 2023 година*

„Обжалване — Конкуренция — Картели — Сектор на лихвените деривати в евро — Решение, с което се установява нарушение на член 101 ДФЕС и на член 53 от Споразумението за ЕИП — Манипулиране на междубанковите референтни лихвени проценти на Euribor — Обмен на поверителна информация — Ограничаване на конкуренцията с оглед на целта — Квалификация — Отчитане на положителните последици за конкуренцията — Единно продължено нарушение — „Хибридно производство“, довело последователно до приемането на решение за постигане на споразумение и на решение по обикновения ред — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 41 — Право на добра администрация — Член 48 — Презумпция за невиновност“

По дело C-883/19 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадена на 3 декември 2019 г.,

HSBC Holdings plc, установено в Лондон (Обединеното кралство),

HSBC Bank plc, установено Лондон,

HSBC Continental Europe, по-рано HSBC France, установено в Париж (Франция),

представявани от: C. Angeli, avocate, K. Bacon, KC, D. Bailey, barrister, M. Demetriou, KC, M. Giner, avocate, и M. Simpson, solicitor,

жалбоподатели,

подпомагани от:

Crédit agricole SA,

Crédit agricole Corporate and Investment Bank,

установени в Монруж (Франция), представявани от: J. Jourdan, J.-J. Lemonnier, A. Sieffert-Xuriguera и J.-P. Tran Thiet, avocats,

JPMorgan Chase & Co., установено в Ню Йорк (Съединени щати),

* Език на производството: английски.

JPMorgan Chase Bank, National Association, установено в Колъмбъс, Охайо (Съединени щати),

представявани от: D. Das, N. English, N. French, N. Frey, solicitors, D. Heaton, barrister, A. Holroyd, D. Hunt, solicitors, M. Lester, KC, A. Ojukwu, solicitor, D. Piccinin, barrister, L. Ream, solicitor, D. Rose, KC, и B. Tormey, solicitor,

встъпили страни в производството по обжалване,

като другата страна в производството е

Европейска комисия, представлявана от: P. Berghe, M. Farley и F. van Schaik,

ответник в първоинстанционното производство,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: K. Jürimäe (докладчик), председател на състава, M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen и M. Gavales, съдии,

генерален адвокат: N. Emiliou,

секретар: M. Longar, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 26 януари 2022 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 май 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 С жалбата си HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc и HSBC Continental Europe, по-рано HSBC France (наричани по-нататък заедно „дружествата HSBC“), искат частична отмяна на решение на Общия съд на Европейския съюз от 24 септември 2019 г., HSBC Holdings и др./Комисия (T-105/17, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“, EU:T:2019:675), с което Общият съд отменя член 2, буква б) от Решение C(2016) 8530 final на Комисията от 7 декември 2016 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39914 — Лихвени деривати в евро) (наричано по-нататък „спорното решение“) и отхвърля жалбата им в останалата ѝ част.

Обстоятелствата по спора

- 2 Обстоятелствата по спора са изложени от Общия съд в точки 1—29 от обжалваното съдебно решение. За нуждите на настоящото производство те могат да бъдат обобщени, както следва.

- 3 Със спорното решение Европейската комисия установява, че дружествата HSBC са нарушили член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 5, наричано по-нататък „Споразумението за ЕИП“), като през периода от 12 февруари до 27 март 2007 г. са взели участие в единно продължено нарушение, което има за цел да наруши нормалния ход на определяне на цените на пазара на лихвените деривати в евро (Euro Interest Rate Derivatives, наричани по-нататък „EIRD“), обвързани с Euro Interbank Offered Rate (Euribor) и/или Euro Over-Night Index Average (EONIA), и им налага солидарно глоба в размер на 33 606 000 евро.
- 4 Групата HSBC (наричана по-нататък „HSBC“) е банкова група, извършваща основно финансова и инвестиционна, както и търговска банкова дейност. HSBC Holdings, холдинговото дружество на HSBC, е дружеството майка на HSBC France, понастоящем HSBC Continental Europe, което пък е дружеството майка на HSBC Bank. HSBC France и HSBC Bank осъществяват търговия с EIRD. HSBC France отговаря за подаването на данните за лихвените проценти до групата за Euribor.
- 5 На 14 юни 2011 г. банковата група Barclays, която обединява Barclays plc, Barclays Bank plc, Barclays Directors Ltd, Barclays Group Holding Ltd, Barclays Capital Services Ltd и Barclays Services Jersey Ltd (наричани по-нататък „Barclays“), сезира Комисията с искане да ѝ бъде предоставен пореден номер в съответствие с Известието на Комисията относно освобождаване от глоби и намаляване на техния размер по делата за картели (ОВ C 298, 2006 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 5, стр. 3), като уведомява Комисията за наличието на картел в сектора на EIRD и изразява желание за съдействие. На 14 октомври 2011 г. на Barclays е предоставено условно освобождаване от глоба.
- 6 В периода от 18 до 21 октомври 2011 г. Комисията извършва проверки в помещенията на някои финансови институции, сред които и тези на дружествата HSBC, в Лондон (Обединеното кралство) и Париж (Франция).
- 7 На 5 март и на 29 октомври 2013 г. на основание член 11, параграф 6 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 [ЕО] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167), Комисията започва производство за установяване на нарушение срещу дружествата HSBC, както и срещу Barclays, срещу Crédit agricole SA и Crédit agricole Corporate and Investment Bank (наричани по-нататък заедно „дружествата на Crédit agricole“), срещу Deutsche Bank AG, Deutsche Bank Services (Jersey) Ltd и DB Group Services (UK) Ltd (наричани по-нататък заедно „Deutsche Bank“), срещу JP Morgan Chase & Co., JP Morgan Chase Bank, National Association, и JP Morgan Services LLP (наричани по-нататък заедно „дружествата JP Morgan Chase“), срещу Royal Bank of Scotland plc и Royal Bank of Scotland Group plc (наричани по-нататък заедно „RBS“) и срещу Société générale.
- 8 Barclays, Deutsche Bank, Société générale и RBS изразяват желание да участват в процедура за постигане на споразумение на основание член 10а от Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията от 7 април 2004 година относно водените от Комисията производства съгласно членове [101] и [102 ДФЕС] (ОВ L 123, 2004 г., стр. 18; Специално издание на български език,

2007 г., глава 8, том 1, стр. 242). Дружествата HSBC, дружествата на Crédit Agricole и дружествата JP Morgan Chase решават да не участват в процедурата за постигане на споразумение.

- 9 На 4 декември 2013 г. по отношение на Barclays, Deutsche Bank, Société générale и RBS Комисията постановява решение C(2013) 8512 final относно производство по член 101 [ДФЕС] и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело AT.39914 — Лихвени деривати в евро (EIRD) (Споразумение) (наричано по-нататък „решението за постигане на споразумение“), в което приема, че тези предприятия са нарушили член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП, като са взели участие в единно продължено нарушение, което има за цел да наруши нормалния ход на определяне на цените на пазара на EIRD.

Административното производство

- 10 На 19 март 2014 г. Комисията изпраща изложение на възраженията до дружествата HSBC, дружествата на Crédit agricole и дружествата JP Morgan Chase.
- 11 Дружествата HSBC получават възможност да се запознаят на DVD с нероверителните части от преписката на Комисията, а на техните представители е предоставен допълнителен достъп до нея в помещенията на Комисията. Предоставен им е и достъп до изложението на възраженията, изпратено на страните, постигнали споразумение, до техните отговори и до решението за постигане на споразумение.
- 12 На 14 ноември 2014 г. дружествата HSBC представят писмено становище по изложението на възраженията, а на проведеното от 15 до 17 юни 2015 г. изслушване устно изразяват становище.
- 13 На 6 април 2016 г. Комисията извършва поправка на решението за постигане на споразумение в частта, която се отнася до определянето на размера на глобата на Société générale. Дружествата HSBC получават достъп до решението за поправка, до съответната кореспонденция, както и до коригираните финансови данни, представени от Société Générale.

Спорното решение

- 14 На 7 декември 2016 г. Комисията приема спорното решение. Член 1, буква б) и член 2, буква б) от него гласят следното:

„Член 1

Следните предприятия са нарушили член 101 [ДФЕС] и член 53 от Споразумението за ЕИП, като през посочените периоди са участвали в единно продължено нарушение, свързано с лихвените деривати в евро. Нарушението обхваща цялата територия на [Европейското икономическо пространство (ЕИП)] и се изразява в споразумения и/или съгласувани практики, които имат за цел нарушаването на нормалния курс на ценовите компоненти в сектора на лихвените деривати в евро:

[...]

б) [Дружествата HSBC] в периода 12 февруари 2007 г. — 27 март 2007 г. [...]

Член 2

За нарушението, посочено в член 1, се налагат следните глоби на:

[...]

б) [Дружествата HSBC], при условията на солидарна отговорност: 33 606 000 евро“.

Разглежданите финансови продукти

- 15 Разглежданите нарушения се отнасят до EIRD, т.е. лихвените деривати в евро, индексирани по Euribor или EONIA.
- 16 Euribor е съвкупност от референтни лихвени проценти, предназначени да отразяват цените по междубанковите заеми, използвани често на международните капиталови пазари. Определя се като индекс на лихвения процент, по който се предлагат междубанковите срочни депозити в евро от една водеща банка на друга водеща банка в рамките на еврозоната. Euribor се изчислява въз основа на средната стойност на цените, предлагани ежедневно от група, състояща се в периода, за който се отнася спорното решение, от 47 водещи банки, включително посочените в точка 7 от настоящото решение, и подавани към Thomson Reuters в качеството му на изчислителна агенция на Европейската банкова федерация (ЕБФ) между 10,45 ч. и 11,00 ч. сутринта. Банките дават предложения за 15-те различни лихвени процента в рамките на Euribor, които според срока на падежа варират от една седмица до 12 месеца. EONIA изпълнява сходна на Euribor функция, но за еднодневни (овърнайт) лихвени проценти. Изчислява се от Европейската централна банка (ЕЦБ) въз основа на средната стойност на лихвените проценти по необезпечени („unsecured“) междубанкови депозити на същата група от банки като тази за Euribor.
- 17 Най-често използваните EIRD са форуърдните лихвени споразумения („forward rate agreements“), лихвените суапове („interest rate swaps“), лихвените опции и лихвените фючърси („futures“).

Обвиненията срещу дружествата HSBC

- 18 В съображение 113 от спорното решение Комисията описва действията, в които са обвинени банките, посочени в точка 7 от настоящото решение, по следния начин:

„Barclays, Deutsche Bank, [Дружествата JP Morgan Chase], Société générale, [Дружествата на Crédit Agricole], [Дружествата HSBC] и RBS са участвали в поредица двустранни контакти в сектора на EIRD, състоящи се основно в следните практики между различните страни:

а) в някои случаи определени финансови брокери, наети от различни страни, са предоставяли и/или получавали информация за предпочитанията при избора на непроменен, нисък или висок лихвен процент за определени матуритети по Euribor, като предпочитанията зависят от техните търговски експозиции/позиции;

- б) в някои случаи определени финансови брокери на различни страни са си предоставяли и/или са получавали един от друг подробна информация, която не е публично известна/достъпна, за търговските позиции или намеренията за подаване на бъдещи данни за Euribor за конкретни матуритети на най-малко една от своите банки;
 - в) в някои случаи определени финансови брокери са проучвали също така възможностите за съгласуване на своите търговски позиции за EIRD въз основа на информацията, описана в буква а) или б);
 - г) в някои случаи определени финансови брокери са проучвали също така възможностите за съгласуване поне еднократно на подаването на бъдещи данни за Euribor от своите банки въз основа на информацията, описана в буква а) или б);
 - д) в някои случаи най-малко един от финансовите брокери, участващи в такива обсъждания, се е обърнал към подателите за Euribor на съответната банка или е заявил, че ще се обърне към тях, за да поиска подаване на данни на изчислителната агенция на [ЕБФ] в определена посока или на определено равнище;
 - е) в някои случаи най-малко един от финансовите брокери, участващи в такива обсъждания, е заявил, че ще докладва или е докладвал за отговора на подателя преди момента, в който ежедневните данни за Euribor трябва да се предоставят на изчислителната агенция или в случаите, когато въпросният брокер вече е обсъдил това с подателя, предава информацията, получена от подателя, на финансовия брокер на друга страна;
 - ж) в някои случаи най-малко един търговец на дадена страна е разкрил на търговец на друга страна друга подробна и чувствителна информация относно търговската стратегия или стратегията за ценообразуване на своята банка по отношение на EIRD“.
- 19 В съображение 114 от спорното решение Комисията добавя, че „[в] допълнение, в някои случаи определени финансови брокери, наети от различни страни, са обсъждали резултата от определянето на лихвения процент Euribor, включително данните от конкретни банки, след като лихвените проценти Euribor за деня са били определени и публикувани“.
- 20 Комисията счита, че тези действия осъществяват признаците на единно продължено нарушение.
- 21 За да обоснове тази квалификация, на първо място, Комисията приема, че посочените действия имат единна икономическа цел, която се изразява в намаляването на паричните потоци, които участниците трябва да плащат във връзка с EIRD, или в увеличаването на тези, които те трябва да получават. На второ място, Комисията счита, че различните видове действия са част от общ модел на поведение, доколкото в картела участва устойчива група лица, страните следват сходен план в антиконкурентните си дейности и различните обсъждания между страните обхващат идентични или припокриващи се теми и съответно имат еднакво или почти еднакво съдържание. На трето място, Комисията счита, че финансовите брокери, които са участвали в антиконкурентния обмен на информация, са квалифицирани професионалисти, които са били запознати или е трябвало да са запознати с общия обхват и основните характеристики на картела като цяло.

- 22 Тя приема, че дружествата HSBC са участвали в единното продължено нарушение, като същевременно подчертава, че двустранният обмен на информация с Barclays представлява самостоятелно нарушение на член 101, параграф 1 ДФЕС.
- 23 Що се отнася до продължителността на това участие, Комисията приема за начална дата по отношение на дружествата HSBC 12 февруари 2007 г., а за крайна дата — 27 март 2007 г.

Изчисляване на размера на глобата

– Основен размер на глобата

- 24 На първо място, що се отнася до определянето на стойността на продажбите на банките, които участват в картела, Комисията определя стойността на тези продажби чрез заместваща стойност, тъй като EIRD не генерират продажби в обичайния смисъл на това понятие. Освен това с оглед на обстоятелствата по случая тя приема, че е за предпочитане да не взема предвид заместваща стойност на годишна база, а да приеме заместваща стойност, която съответства на месеците, в които банките участват в нарушението. Тя припомня, че не е длъжна да прилага математическа формула и разполага със свобода на преценка при определяне на размера на всяка глоба.
- 25 Комисията намира за подходящо да приеме за заместваща стойност паричните приходи, генерирани от паричните потоци, които всяка банка е получила от своя портфейл от EIRD, обвързани с всички видове матуритети в рамките на Euribor и/или EONIA и сключени с контрагенти, установени в ЕИП, спрямо които прилага единен коефициент на намаление от 98,849 %.
- 26 Съответно по отношение на дружествата HSBC Комисията приема като стойност на продажбите сумата от 192 081 799 евро.
- 27 На второ място, що се отнася до тежестта на нарушението, Комисията прилага коефициент за тежест от 15 %, тъй като нарушението е включвало съгласуване на цени и споразумения за определяне на цени. Комисията добавя и коефициент за тежест от 3 %, като се позовава на обстоятелството, че картелът засяга цялата територия на ЕИП и включва определянето на релевантни за всички EIRD проценти, а тези проценти, доколкото се отнасят до еврото, са от съществено значение за хармонизирането на финансовите условия на вътрешния пазар и за банковата дейност в държавите членки.
- 28 На трето място, що се отнася до продължителността на нарушението, Комисията подчертава, че е взела предвид продължителността на участието на всеки участник в картела в „брой месеци, закръглени надолу, на пропорционална основа“, което води до прилагане спрямо дружествата HSBC на мултипликационен коефициент от 0,08 %.
- 29 На четвърто място, Комисията прибавя допълнителни 18 % от стойността на продажбите, определени като „входна такса“, тъй като нарушението се изразява в хоризонтално определяне на цени, с цел да възпре предприятията от участие в подобни практики, независимо от продължителността на нарушението.
- 30 Така Комисията определя основен размер на глобата на дружествата HSBC от 37 340 000 евро.

– *Окончателен размер на глобата*

- 31 Комисията приема, че ролята на дружествата HSBC в нарушението е несравнимо по-ограничена или незначителна спрямо тази на основните участници, и прилага намаление с 10 % от основния размер на глобата. Поради това с член 2, буква б) от спорното решение тя налага на тези дружества глоба в окончателен размер от 33 606 000 евро.

Жалбата пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

- 32 На 17 февруари 2017 г. дружествата HSBC подават в секретариата на Общия съд жалба, с която искат частична отмяна на спорното решение.
- 33 В жалбата си дружествата HSBC правят както искане за отмяна на член 1 и член 2, буква б) от спорното решение, така и евентуално искане за изменение на размера на глобата, наложена с посочения член 2, буква б).
- 34 На първо място, в подкрепа на искането си за отмяна на член 1 от спорното решение, а при условията на евентуалност — на член 1, буква б) от него, дружествата HSBC излагат пет основания.
- 35 Тези основания са свързани съответно със:
- възприетата от Комисията квалификация на деянието като нарушение с оглед на целта (първо основание),
 - възприетата от Комисията квалификация на деянието като единно продължено нарушение (второ, трето и четвърто основание), и по-конкретно извода на Комисията, че тайните споразумения между дружествата HSBC и другите страни са част от цялостен план с единна цел (второ основание), намерението на дружествата HSBC да допринесат за постигането на тази цел (трето основание) и знанието им за действията на другите участници в нарушението (четвърто основание), и
 - наличието на нарушение на презумпцията за невиновност и правото на добра администрация, както и на правото на защита на дружествата HSBC, доколкото спорното решение е прието след постановяването на решение за постигане на споразумение, в което Комисията вече е изразила позиция относно участието на тези дружества в разглежданото нарушение (пето основание).
- 36 С обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че тези основания не са налице.
- 37 Що се отнася до първото основание — за квалификацията на деянието като нарушение с оглед на целта по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, Общият съд отхвърля първото твърдение по това основание, а именно за неправилност на тази квалификация по отношение на манипулирането на Euribor от 19 март 2007 г. Във връзка с това в точки 93 и 94 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че Комисията не е допуснала грешка при прилагането на правото, нито грешка в преценката, когато е констатирала, че всички действия, описани в съображение 392 от спорното решение, включително манипулацията от 19 март 2007 г., ограничават конкуренцията посредством

създаването на информационна асиметрия между участниците на пазара, тъй като, от една страна, за участниците в нарушението е било по-лесно да узнаят предварително и с определена точност равнището, на което ще бъде или трябва да бъде определен Euribor от онези техни конкуренти, с които имат тайно споразумение, и от друга страна, те са знаели дали Euribor е бил определен на изкуствено равнище, или не.

- 38 Що се отнася до второто твърдение по това основание — за квалификацията на останалите действия, обхванати от обвиненията срещу дружествата HSBC, като нарушение с оглед на целта, Общият съд първо проверява правилна ли е тази квалификация по отношение на обмена на информацията относно средните цени и постановява, че Комисията не е допуснала грешка, когато е констатирала, че обменът на тази информация при обсъжданията от 14 и 16 февруари 2007 г. има за цел ограничаване на конкуренцията. После Общият съд разглежда оплакването за неправилност на квалификацията на обмена на информацията за някои търговски позиции като ограничение с оглед на целта. Общият съд по същество постановява, че голямата част от обсъжданията относно търговските позиции, в които са участвали финансовите брокери на дружествата HSBC, а именно обсъжданията от 12, 13 и 28 февруари и от 19 март 2007 г., имат връзка с манипулирането на Euribor от 19 март 2007 г., поради което Комисията правилно ги е квалифицирала като ограничение на конкуренцията с оглед на целта. За сметка на това Общият съд приема, че обсъжданията от 9 и 14 март 2007 г., заедно или поотделно, не могат да се разглеждат като такива, които имат за цел ограничаване на конкуренцията по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, доколкото, от една страна, тези обсъждания не са водени с оглед на манипулирането на Euribor от 19 март 2007 г., а от друга, не са намалили или премахнали степента на несигурност на пазара по начин, който да позволява на Комисията да стигне до извод за наличието на въздействие върху нормалния курс на ценовите компоненти в сектора на EIRD, без да ѝ се налага да анализира резултатите от тези обсъждания.
- 39 Що се отнася до второто, третото и четвъртото от изтъкнатите основания, свързани с възприетата от Комисията квалификация на деянието като единно продължено нарушение, Общият съд най-напред приема, че не е налице второто основание — неправилност на констатацията за наличието на „цялостен план“ с единна цел. След това той разглежда четвъртото основание, по което се оспорва знанието на дружествата HSBC за неправомерните действия на другите участници. В това отношение Общият съд прокарва разграничение между манипулацията от 19 март 2007 г. и възможността за повторното ѝ извършване, от една страна, и другите действия, които са взети предвид от Комисията като част от единното продължено нарушение, от друга. В точка 273 от обжалваното съдебно решение Общият съд заключава, че участие на дружествата HSBC в единно продължено нарушение е можело да се установи единствено по отношение на техните собствени действия като част от посоченото нарушение, от една страна, и по отношение на действията на другите банки в рамките на манипулацията от 19 март 2007 г. и на евентуалното ѝ повторно извършване, от друга страна. Накрая Общият съд приема, че третото основание, което се отнася до намерението на дружествата HSBC да участват в единното продължено нарушение, не е налице, тъй като във връзка с манипулацията от 19 март 2007 г. и повторното ѝ извършване представените от Комисията доказателства ясно сочат наличието на намерение за участие в единно продължено нарушение.
- 40 Що се отнася до петото основание — грешка при прилагането на правото и съществени процесуални нарушения предвид развитието на производството, в точки 283—293 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че посочването на това основание е безпредметно.

- 41 На второ място, дружествата HSBC изтъкват едно основание за незаконосъобразност на член 2, буква б) от спорното решение, с който Комисията им налага глоба за участието им в единното продължено нарушение. Общият съд приема, че така изтъкнатото основание може да се раздели на четири части, тъй като тези дружества оспорват, първо, използването на индексирани парични приходи за оценка на стойността на продажбите, второ, приложения коефициент за тежест, трето, приложения допълнителен размер и четвърто, преценката на смекчаващите обстоятелства. Главното искане на посочените дружества е за отмяна на член 2, буква б) от спорното решение, а при условията на евентуалност те искат намаляване на размера на наложената им глоба.
- 42 В рамките на първата част от така изложеното основание дружествата HSBC упрекуват Комисията, че е определила стойността на продажбите въз основа на получените от тях парични приходи от EIRD през периода на нарушението, спрямо които е приложен коефициент от 98,849 %. Общият съд приема, че във връзка с тази част от посоченото основание са изложени три отделни оплаквания, а именно, първо, за неправилност на решението да се използват индексирани парични приходи, второ, за неправилност на решението да се отчетат паричните приходи от договори, сключени преди началото на участието на дружествата HSBC в нарушението, и трето, за непълнота на мотивите във връзка с приложения от Комисията коефициент на намаление от 98,849 %.
- 43 Общият съд отхвърля първото и второто от тези оплаквания. За сметка на това той приема третото оплакване — за непълнота на мотивите във връзка с приложения от Комисията коефициент на намаление от 98,849 %, и съответно отменя член 2, буква б) от спорното решение и отхвърля жалбата в останалата ѝ част.

Производството пред Съда и исканията на страните

- 44 С жалбата си до Съда дружествата HSBC молят:
- да се отмени точка 2 от диспозитива на обжалваното съдебно решение,
 - да се отмени член 1, буква б) от спорното решение, а при условията на евентуалност — да се отмени член 1, буква б) в частта, в която се отнася до участието на дружествата HSBC в единно продължено нарушение след 19 март 2007 г., и
 - Комисията да бъде осъдена да заплати съдебните разноски в производствата пред Общия съд и пред Съда.
- 45 Комисията моли Съда да отхвърли жалбата и да осъди дружествата HSBC да понесат всички съдебни разноски.
- 46 С определения на председателя на Съда от 16 юли 2020 г., HSBC Holdings и др./Комисия (C-883/19 P, EU:C:2020:561) и HSBC Holdings и др./Комисия (C-883/19 P, непубликувано, EU:C:2020:601), са уважени молбите на дружествата на Crédit agricole и на дружествата JP Morgan Chase да бъдат допуснати да встъпят по делото в подкрепа на исканията на дружествата HSBC.

- 47 С определение на председателя на трети състав на Съда от 12 август 2022 г. делото е прекратено по отношение на встъпилата страна JP Morgan Services LLP, в ликвидация. От тази дата изразът „дружествата JP Morgan Chase“ трябва да се разбира като обозначаващ единствено JP Morgan Chase & Co. и JP Morgan Chase Bank, National Association.

По искането за възобновяване на устната фаза

- 48 След обявяването на заключението на генералния адвокат, с писмо от 8 юли 2022 г. дружествата HSBC подават искане за възобновяване на устната фаза на производството. В подкрепа на искането си те изтъкват, че заключението съдържа фактически грешки, а и се отнася до аспекти на делото, които трябва да бъдат обсъдени, за да може Съдът да вземе окончателно решение по него.
- 49 Следва да се припомни, че съгласно член 83 от Процедурния правилник на Съда във всеки един момент, след изслушване на генералния адвокат Съдът може да постанови възобновяване на устната фаза на производството, по-специално когато счита, че делото не е напълно изяснено, когато след закриване на тази фаза някоя от страните посочи нов факт от решаващо значение за решението на Съда или когато делото трябва да се реши въз основа на довод, който не е бил обсъден от страните или заинтересованите субекти по член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз.
- 50 В настоящия случай обаче Съдът намира, че разполага с всички необходими данни, за да се произнесе по делото, и че те са обсъдени между страните.
- 51 Що се отнася до довода на дружествата HSBC, че заключението на генералния адвокат съдържа фактически грешки, следва да се припомни, че Статутът на Съда на Европейския съюз и Процедурният правилник на Съда не предвиждат възможност страните да представят становища в отговор на заключението, представено от генералния адвокат (решение от 8 март 2017 г., Viasat Broadcasting UK/Комисия, C-660/15 P, EU:C:2017:178, т. 13 и цитираната съдебна практика).
- 52 В това отношение от член 252, втора алинея ДФЕС следва, че ролята на генералния адвокат е да представя публично, при пълна непристрастност и независимост, мотивирани заключения по делата, за които се изисква неговото произнасяне, като Съдът не е обвързан нито от заключенията, нито от техните мотиви. Следователно несъгласието на някоя от страните със заключението, каквито и да са разгледаните в него въпроси, само по себе си не е основание за възобновяване на устната фаза на производството (решение от 8 март 2017 г., Viasat Broadcasting UK/Комисия, C-660/15 P, EU:C:2017:178, т. 14 и цитираната съдебна практика).
- 53 По изложените съображения след изслушване на генералния адвокат Съдът намира, че няма основание да разпорежи възобновяване на устната фаза на производството.

По жалбата

- 54 Дружествата HSBC, подпомагани от встъпилите страни, изтъкват шест основания за обжалване, а именно, първо, грешка при прилагането на правото, що се отнася до последиците от допуснатото от Комисията нарушение на презумпцията за невиновност и на принципите на добра администрация и зачитане на правото на защита, второ, грешка

при прилагането на правото във връзка с квалифицирането на манипулацията от 19 март 2007 г. като нарушение с оглед на целта по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, трето, грешка при прилагането на правото, доколкото Общият съд приема двете обсъждания за средните цени от 14 и 16 февруари 2007 г. за нарушения с оглед на целта, четвърто, изопачаване на доказателствата, доколкото Общият съд третира двете обсъждания от 12 и 16 февруари 2007 г. като нарушения с оглед на целта, без да провери съдържанието им, пето, грешки при прилагането на правото във връзка с извода, че различните констатирани от Комисията действия имат единна цел, и шесто, грешка при прилагането на правото във връзка с извода, че дружествата HSBC са участвали в единно продължено нарушение, обхващащо действия, които не са квалифицирани като нарушения в спорното решение.

По първото основание

Доводи на страните

- 55 Дружествата HSBC, подпомагани от встъпилите страни, изтъкват, че в точки 287—292 от обжалваното съдебно решение Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото във връзка с преценката на петото изтъкнато от тях отменително основание, по което те по същество твърдят, че решението за постигане на споразумение е издадено в нарушение на презумпцията за невиновност, правото им на добра администрация и правото им на защита, и по-точно правото им на изслушване.
- 56 Дружествата HSBC поясняват, че следваната от Комисията поэтапна процедура без всякакво съмнение е довела до предреждаване на въпроса за отговорността им и с това неоправимо е накърнила правото им на изслушване. По тази причина Общият съд трябвало да отмени член 1, буква б) от спорното решение.
- 57 Общият съд обаче приложил неправилен критерий и съответно в точка 289 от обжалваното съдебно решение постановил, че изтъкнатите от дружествата HSBC процесуални нарушения могат да наложат отмяна на спорното решение само ако бъде доказано, че без тях съдържанието му е щяло да бъде различно.
- 58 Всъщност съгласно съдебната практика, произтичаща от решение от 16 януари 2019 г., Комисия/United Parcel Service (C-265/17 P, EU:C:2019:23, т. 56), Общият съд трябвало да провери дали в резултат от липсата на обективна безпристрастност у Комисията дружествата HSBC не са загубили известна, било то и ограничена възможност да се защитят по-добре. Същият критерий трябвало да се приложи и при преценката дали са спазени презумпцията за невиновност и правото на добра администрация, закрепени в член 41, параграф 1, член 47, параграф 1 и член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 59 Нещо повече, правото на предприятията на безпристрастно разглеждане на засягащите ги въпроси налагало Комисията да разглежда внимателно и безпристрастно всички обстоятелства по конкретния случай. При правилно прилагане на този критерий в настоящия случай Общият съд щял да стигне до извода, че липсата на обективна безпристрастност у Комисията по време на административното производство е оказала решаващо влияние върху спорното решение. В този смисъл Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото в точки 289 и 292 от обжалваното съдебно решение.

- 60 Освен това, противно на приетото в точка 291 от обжалваното съдебно решение, приложеният в точка 289 от него критерий изобщо не намирал опора в съдебната практика, произтичаща от решение от 16 декември 1975 г., *Suiker Unie* и др./Комисия (40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73 и 114/73, наричано по-нататък „решение *Suiker Unie*“, EU:C:1975:174).
- 61 При условията на евентуалност — дори ако се приеме, че Общият съд е приложил правилния критерий в настоящия случай — дружествата HSBC поддържат, че съдържанието на спорното решение е щяло да бъде различно, ако не бяха допуснати сочените процесуални нарушения. Това следвало от точки 165—195 и 263—274 от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд постановил, че Комисията е допуснала съществени грешки в спорното решение. Заради тези грешки той трябвало да отмени член 1, буква б) от спорното решение.
- 62 Комисията изтъква, че твърденията по разглежданото тук основание за обжалване трябва да се отхвърлят като неоснователни.
- 63 Първо, Общият съд правилно приложил принципа на обективна безпристрастност, когато отхвърлил като безпредметно твърдението на дружествата HSBC за наличието на петото отменително основание.
- 64 Общият съд правилно заключил в точка 287 от обжалваното съдебно решение, че въпросът дали евентуалната липса на обективна безпристрастност у Комисията и евентуалното нарушаване на презумпцията за невиновност спрямо дружествата HSBC в резултат от публичните изявления на тогавашния комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията, или в резултат от приемането на решението за постигане на споразумение са могли да засегнат законосъобразността на спорното решение, „се припокрива с въпроса дали констатациите в посоченото решение са надлежно подкрепени от представените от Комисията доказателства“.
- 65 Затова, както правилно постановил Общият съд в точка 289 от решението си, евентуалното нарушение във връзка с обективната безпристрастност можело да доведе до отмяна на спорното решение „само ако бъде доказано, че без това нарушение съдържанието на решението е щяло да бъде различно“.
- 66 Най-напред, тези изводи били в съответствие с принципите, произтичащи от точки 90 и 91 от решение *Suiker Unie*, и нямало причини за отклоняване от тези принципи. В този смисъл значение имало само съдържанието, а не формата на публичните изявления на тогавашния комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията. Затова не било релевантно обстоятелството, че тези изявления били направени от въпросния комисар или че били направени във връзка с решението за постигане на споразумение.
- 67 По-нататък, противно на твърденията на дружествата HSBC, в случая не било релевантно решение от 16 януари 2019 г., Комисия/*United Parcel Service* (C-265/17 P, EU:C:2019:23). Дружествата HSBC смесвали нарушението на обективната безпристрастност и наличието на отделно право на предприятията да бъдат изслушани преди приемането на крайното решение спрямо тях. В настоящия случай правото на защита на дружествата HSBC било изцяло спазено, доколкото не било спорно, че Комисията им е изпратила изложение на възраженията, осигурила им е пълен достъп до преписката и им е дала възможност да изложат становището си преди приемането на спорното решение.

- 68 Накрая, противно на твърденията на дружествата HSBC, въпросът дали спорното решение е щяло да бъде различно, ако не е било прието решението за постигане на споразумение, бил фактически въпрос, който бил без значение за преценката дали Общият съд е приложил правилния правен критерий за определянето на последиците от сочената липса на обективна безпристрастност. В този смисъл изводът в точка 289 от обжалваното съдебно решение представлявал фактическа констатация, която не подлежи на оспорване на етапа на обжалването на акта на Общия съд, поради което оплакванията на дружествата HSBC във връзка с този извод били недопустими. Освен това Комисията смята, че при всички положения спорното решение не би било различно в отсъствието на решението за постигане на споразумение.
- 69 Второ, Комисията действала в съответствие със задължението си за обективна безпристрастност и в съответствие с презумпцията за невиновност на дружествата HSBC, когато приела решението за постигане на споразумение преди спорното решение.
- 70 На първо място, принципът за презумпцията за невиновност не забранявал „хибридното“ производство като такова, както изрично признавали дружествата HSBC в жалбата си до Съда. Освен това тази констатация намирала потвърждение в приложимото законодателство и в релевантната практика на Съда и Общия съд. Извън това решението за постигане на споразумение не съдържало нито констатация за отговорност, нито други неблагоприятни констатации по отношение на дружествата HSBC.
- 71 На второ място, споменаването на дружествата HSBC в решението за постигане на споразумение трябвало да се преценява в светлината на процесуалните гаранции на по-късен етап от производството. Всъщност преди приемането на спорното решение тези дружества разполагали с всички необходими гаранции, сред които и презумпцията за невиновност, и със справедлив процес.

Съображения на Съда

- 72 По първото изтъкнато основание дружествата HSBC, подпомагани от встъпилите страни, твърдят, че в точки 287—292 от обжалваното съдебно решение Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, когато е приел за безпредметно да се посочва като основание нарушение на презумпцията за невиновност и на правото на добра администрация и зачитане на правото на защита.
- 73 По-конкретно, дружествата HSBC поддържат, че Общият съд е приложил неправилен критерий, когато в частност в точка 289 от решението си е постановил, че посочените нарушения, и конкретно нарушенията във връзка с твърдяната липса на обективна безпристрастност у Комисията, могат да доведат до отмяна на спорното решение само ако бъде доказано, че без тези нарушения съдържанието му е щяло да бъде различно.
- 74 В началото следва да се отхвърлят доводите на Комисията за недопустимост на някои доводи по така изтъкнатото основание, понеже с тях се оспорвали изводите на Общия съд за фактите. Всъщност от формулировката на това основание и от всички доводи по него ясно личи, че дружествата HSBC оспорват правния критерий, който е приложил Общият съд, за да отхвърли твърдението им за наличието на петото отменително основание, а това представлява правен въпрос.

- 75 Що се отнася до петото отменително основание, следва да се припомни, че с него дружествата HSBC твърдят пред Общия съд, че трябва да отмени спорното решение, тъй като Комисията е приела решението за постигане на споразумение в нарушение на презумпцията за невиновност, от една страна, и в нарушение на правото на добра администрация и правото на защита, от друга.
- 76 В това отношение следва да се припомни, че в хода на административното производство Комисията е длъжна да спазва основните права на засегнатите предприятия. В този контекст принципът на безпристрастност, който е част от правото на добра администрация, трябва да се разграничава от презумпцията за невиновност (вж. в този смисъл решение от 18 март 2021 г., *Pometon/Комисия*, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 58 и 59).
- 77 Правото на добра администрация, закрепено в член 41 от Хартата, предвижда, че всеки има право засягащите го въпроси да бъдат разглеждани безпристрастно от институциите на Европейския съюз. Това изискване за безпристрастност обхваща, от една страна, субективната безпристрастност, в смисъл че нито един от членовете на съответната институция, който се занимава със съответното дело, не трябва да проявява пристрастие или лична предубеденост, и от друга, обективната безпристрастност, в смисъл че институцията трябва да осигурява достатъчно гаранции, за да е изключено всяко основателно съмнение по този въпрос (вж. в този смисъл решение от 18 март 2021 г., *Pometon/Комисия*, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 58 и цитираната съдебна практика).
- 78 Колкото до презумпцията за невиновност, тя е общ принцип на правото на Съюза, закрепен в член 48, параграф 1 от Хартата. Този принцип се прилага, предвид характера на разглежданите нарушения, както и вида и тежестта на предвидените за тях санкции, в производствата относно нарушения на приложимите за предприятията правила за конкуренция, при които е възможно да бъдат наложени глоби или периодични имуществени санкции (вж. в този смисъл решение от 18 март 2021 г., *Pometon/Комисия*, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 59 и 60 и цитираната съдебна практика).
- 79 Съгласно член 48 от Хартата, разглеждан в светлината на член 6, точки 2 и 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), който съгласно член 52, параграф 3 от Хартата следва да се взема под внимание за целите на тълкуването на член 48 от Хартата, презумпцията за невиновност е нарушена, когато съдебно решение или изявление на длъжностно лице, отнасящо се до лице, обвинено в извършване на престъпление, съдържа ясно изявление, направено при липса на влязла в сила присъда, че съответното лице е извършило въпросното престъпление. В този контекст следва да се подчертае значението на избора на изрази от съдебните органи, както и на конкретните обстоятелства, при които те са употребени, и на естеството и контекста на въпросното производство (вж. в този смисъл решение от 18 март 2021 г., *Pometon/Комисия*, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 61 и 62 и цитираната съдебна практика).
- 80 Така в сложните наказателни процеси, в които има няколко заподозрени, които не могат да бъдат съдени заедно, понякога за целите на преценката на вината на подсъдимите се налага компетентният съд задължително да посочи участието на трети лица, които след това може би ще бъдат съдени отделно. Ако обаче трябва да се включат факти относно участието на трети лица, съответният съд би трябвало да избягва да дава повече информация, отколкото е необходимо за анализа на юридическата отговорност на лицата, изправени пред него. Освен това мотивите на съдебните решения трябва да бъдат формулирани по

начин, позволяващ да се избегне потенциално преждевременно произнасяне относно вината на засегнатите трети лица, което би могло да компрометира справедливото разглеждане на повдигнатите им обвинения в отделно производство (решение от 18 март 2021 г., Pometon/Комисия, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 63 и цитираната съдебна практика).

- 81 В настоящия случай в точки 283—286 от обжалваното съдебно решение Общият съд по същество припомня принципа на презумпцията за невиновност и правото на добра администрация в съответствие със съдебната практика, възпроизведена в точки 77 и 78 от настоящото решение.
- 82 В точка 287 от обжалваното съдебно решение той приема, че въпросът дали евентуалната липса на обективна безпристрастност у Комисията, която би могла да произтича от нарушаване на презумпцията за невиновност спрямо дружествата HSBC по повод на приемането на решението за постигане на споразумение, е могла да засегне законосъобразността на спорното решение, се припокрива с въпроса дали констатациите в спорното решение са надлежно подкрепени от представените от Комисията доказателства.
- 83 В този контекст в точки 289 и 291 от решението си, като се позовава в частност на решение *Suiker Unie*, Общият съд постановява, че нарушението поради евентуална липса на обективна безпристрастност от страна на Комисията може да доведе до отмяна на спорното решение само ако бъде доказано, че без това нарушение съдържанието на решението е щяло да бъде различно.
- 84 В точка 289 от решението си след упражняване на пълен контрол върху релевантните мотиви от спорното решение той приема, че в случая Комисията надлежно е доказала участието на дружествата HSBC в разглежданото нарушение, с изключение на аспектите, посочени в точка 288 от обжалваното съдебно решение. Затова той заключава, че няма основание да се предполага, че ако решението за постигане на споразумение не е било прието преди спорното решение, съдържанието на последното е щяло да бъде различно, и отхвърля като безпредметно твърдението за наличие на основанието, обобщено в точка 75 от настоящото решение.
- 85 Тези съображения обаче са порочни поради двойна грешка при прилагането на правото.
- 86 От една страна, Общият съд не се съобразява с припомненото в точка 76 от настоящото решение разграничение между презумпцията за невиновност и правото на добра администрация, доколкото, видно от точка 287 и сл. от обжалваното съдебно решение, той разглежда доводите на дружествата HSBC за нарушение на презумпцията за невиновност единствено под ъгъла на липсата на обективна безпристрастност у Комисията. Както обаче следва от точка 77 от настоящото решение, изискването за обективна безпристрастност е само един от аспектите на правото на добра администрация.
- 87 От друга страна, Общият съд допуска грешка при прилагането на правото и когато по същество приема, че нарушенията във връзка с презумпцията за невиновност при приемането на решението за постигане на споразумение могат да доведат до отмяна на спорното решение само ако бъде доказано, че без тези нарушения съдържанието на спорното решение е щяло да бъде различно.

- 88 Всъщност презумпцията за невиновност, тълкувана в смисъла, припомнен в точки 79 и 80 от настоящото решение, следва да се прилага и когато по отношение на един и същ картел Комисията приема последователно две решения с различни адресати вследствие на две отделни производства, а именно, от една страна, решение, взето в резултат на процедура за постигане на споразумение, чиито адресати са постигналите споразумение предприятия, и от друга страна, решение, взето след провеждане на обикновена процедура, чиито адресати са другите участници в картела предприятия (вж. в този смисъл решение от 18 март 2021 г., *Pometon/Комисия*, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 64).
- 89 В такъв случай — квалифициран като „хибридно“ производство — при който се стига до приемането на последователни решения, всъщност обективно може да е необходимо в решението, с което приключва процедурата за постигане на споразумение, Комисията да засегне някои факти и действия, свързани с участниците в предполагаемия картел, по отношение на които е образувана обикновената процедура. В решението, което слага край на процедурата за постигане на споразумение обаче, Комисията трябва да осигури спазването на презумпцията за невиновност на предприятията, отказали да се споразумеят, по отношение на които е образувана обикновена процедура (вж. в този смисъл решение от 18 март 2021 г., *Pometon/Комисия*, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 65).
- 90 В този смисъл, за да провери дали Комисията е спазила презумпцията за невиновност, съдът на Съюза трябва да анализира решението, което слага край на процедурата за постигане на споразумение, заедно с мотивите към него, в неговата цялост и с оглед на конкретните обстоятелства, при които е прието. Всяко изрично споменаване в определени пасажии от решението, че другите участници в предполагаемия картел не са отговорни, би се обезсмислило, ако други пасажии от това решение могат да бъдат разбрани като преждевременно изразено становище, че те носят отговорност (решение от 18 март 2021 г., *Pometon/Комисия*, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 66).
- 91 Оттук следва, че щом дружествата HSBC са изтъкнали пред него нарушение на презумпцията за невиновност поради приемането на решението за постигане на споразумение, Общият съд не е можел да се ограничи с отхвърляне на тези доводи като безпредметни по съображението, че не е доказано, че без сочените нарушения съдържанието на спорното решение е щяло да бъде различно.
- 92 Предвид припомненото в точка 90 от настоящото решение Общият съд съответно е бил длъжен да анализира решението, с което се слага край на процедурата за постигане на споразумение, заедно с мотивите към него, в неговата цялост и с оглед на конкретните обстоятелства, при които е прието, за да провери дали това решение може да се разбира, както твърдят дружествата HSBC, като преждевременно изразено становище, че те носят отговорност.
- 93 Ето защо, като е приел, че нарушенията във връзка с презумпцията за невиновност при приемането на решението за постигане на споразумение могат да доведат до отмяна на спорното решение само ако бъде доказано, че без тези нарушения съдържанието на спорното решение е щяло да бъде различно, Общият съд е приложил неправилен критерий, вследствие от което не е разгледал въпроса дали приемането на решението за постигане на споразумение е засегнало спазването на презумпцията за невиновност в процедурата, в която е прието спорното решение.

- 94 В това отношение Комисията не е права да поддържа, че подходът на Общия съд в обжалваното съдебно решение е в съответствие с практиката на Съда, произтичаща в частност от решение *Suiker Unie*.
- 95 Всъщност, както отбелязва генералният адвокат в точки 60—62 от заключението си, евентуалното нарушение от страна на Комисията на принципа на безпристрастност и на презумпцията за невиновност в рамките на разглежданото в случая „хибридно“ производство представлява достатъчно съществено нарушение, което би могло да опорочи цялата процедура по приемането на спорното решение. Подобно нарушение, което води до накърняване на основните права, гарантирани на засегнатите предприятия в това производство, не може да се сравнява с вида грешки, които предвид тежестта си биха могли само слабо да се отразят на крайното решение, каквато е грешката, обсъдена по делото, по което е постановено решение *Suiker Unie*, дело, което освен това не се отнася до „хибридно“ производство.
- 96 В този смисъл, понеже в противен случай би лишил презумпцията за невиновност от съдържание, Общият съд не е имал право да се отклонява от задължението да разгледа решението за постигане на споразумение, за да определи дали то е в съответствие с този принцип, по съображение че не било доказано, че без решението за постигане на споразумение съдържанието на спорното решение е щяло да бъде различно.
- 97 По изложените съображения следва да се приеме, че първото основание за обжалване е налице.

По второто основание

Доводи на страните

- 98 Дружествата HSBC, подпомагани от встъпилите страни, твърдят, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, когато е заключил, че опитът за манипулиране на тримесечния Euribor (Euribor-3M) на 19 март 2007 г. отговаря на дефиницията за нарушение с оглед на целта по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС.
- 99 По-конкретно, предвид практиката на Съда бил неправилен изводът на Общия съд в точки 101 и 102 от обжалваното съдебно решение, че самата възможност участниците в тази манипулация да предложат по-добри условия от конкурентите си, била достатъчна, за да се заключи, че манипулацията има достатъчна степен на вредност за конкуренцията, поради което е налице нарушение с оглед на целта. Информационната асиметрия, за която споменава Общият съд, не можела да ограничи или наруши нормалното развитие на конкуренцията по отношение на фиксираните и/или променливите лихвени проценти на EIRD, освен ако тази информация не поражда за финансовите брокери възможност и желание да предлагат по-конкурентни лихвени проценти. Теоретичната възможност да се предлагат по-конкурентни лихвени проценти не била доказателство, че манипулацията от 19 март 2007 г. е сама по себе си вредна за правилното функциониране на нормалната конкуренция в сектора на EIRD.

- 100 Съответно Комисията допуснала пропуск, като не проверила нито в изложението на възразенията, нито в спорното решение дали знанието за манипулацията от 19 март 2007 г. е стимулирало финансовите брокери да предложат по-конкурентни лихвени проценти от конкурентите си.
- 101 Дружествата HSBC представили едно доказателство в това отношение, а именно експертният доклад на дружествата HSBC, който Комисията не оспорила. Констатацията на Общия съд в точка 101 от обжалваното съдебно решение, че това доказателство съдържа само общи съображения, съставлявала явно изопачаване на въпросното доказателство. При всички случаи Общият съд не разполагал с доказателства, от които да се установява или поне да може да се предположи, че финансовите брокери, участвали в манипулирането на лихвения процент Euribor-3M, са имали стимул да предложат по-конкурентни проценти. В точка 103 от обжалваното съдебно решение Общият съд видимо приемал за достатъчна констатацията, че е било в интерес на участващите финансови брокери да променят търговската си позиция поради знанието си за тази манипулация. Всъщност напротив, финансовите брокери нямали стимул да адаптират цените си, за да отразят манипулацията.
- 102 Ето защо Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото, когато в точка 111 от обжалваното съдебно решение приел, че манипулацията от 19 март 2007 г. представлява ограничение с оглед на целта.
- 103 Комисията смята, че посочването на това основание е безпредметно.

Съображения на Съда

- 104 В началото следва да се отхвърли доводът на Комисията, че посочването на разглежданото тук основание е безпредметно. Наистина с посочването му се оспорват главно точки 101 и 102 от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд отхвърля някои от доводите на дружествата HSBC срещу квалификацията на манипулирането на Euribor от 19 март 2007 г. като ограничение на конкуренцията с оглед на целта. Това основание обаче се отнася по-широко до въпроса дали Общият съд е бил прав да приеме по съображенията в точка 85 и сл. от решението си, че тази манипулация е с достатъчна степен на вредност за конкуренцията, като се има предвид изтъкнатото от дружествата HSBC обстоятелство, че съответните финансови брокери не са имали никакъв интерес да предлагат по-конкурентни лихвени проценти от конкурентите си.
- 105 В този смисъл по второто основание дружествата HSBC по същество твърдят, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, когато е потвърдил дадената от Комисията квалификация на тази манипулация като нарушение с оглед на целта.
- 106 В този контекст следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда основният правен критерий, за да се определи дали дадено споразумение ограничава конкуренцията „с оглед на целта“, е констатацията, че такова споразумение има само по себе си достатъчна степен на вредност за конкуренцията, така че не е необходимо да се установява какъв е резултатът от него (решение от 26 ноември 2015 г., Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, т. 20, и от 2 април 2020 г., Budapest Bank и др., C-228/18, EU:C:2020:265, т. 37).

- 107 За да се прецени дали определено споразумение между предприятия или решение на сдружение на предприятия има достатъчна степен на вредност за конкуренцията, така че да се счете за ограничаване на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, следва да се вземат предвид съдържанието на неговите разпоредби, преследваните с него цели, както и икономическият и правният му контекст. При преценката на този контекст следва също така да се вземат под внимание естеството на засегнатите стоки или услуги и реалните условия на функционирането и структурата на въпросния пазар или пазари (решение от 2 април 2020 г., *Budapest Bank* и др., C-228/18, EU:C:2020:265, т. 51 и цитираната съдебна практика).
- 108 В настоящия случай от фактическите констатации на Общия съд в точки 85—90 от обжалваното съдебно решение следва, че манипулацията от 19 март 2007 г. се изразява в подаване на занижени данни за Euribor-3M, така че този лихвен процент да е по-нисък на тази дата, като целта е била да се получи финансова печалба от определена категория EIRD, а именно от лихвените фючърси („futures“), индексирани по Euribor-3M. Според тези констатации, които дружествата HSBC не оспорват, въпросната манипулация се е състояла в постепенното откриване на много голяма експозиция „купува“, тоест за която банката получава фиксиран и плаща променлив лихвен процент, и намаляване на равнището на променливия лихвен процент на датата на падежа чрез съгласувано действие.
- 109 В точки 92 и 93 от обжалваното съдебно решение в съответствие със съдебната практика, припомнена в точка 107 от настоящото решение, Общият съд взема предвид констатациите на Комисията в спорното решение за функционирането на пазара на EIRD и за определянето на паричните потоци на този пазар. Съответно той посочва, че лихвеният процент Euribor, до който се отнася манипулацията от 19 март 2007 г., определя пряко паричните потоци, дължими по променливия компонент на EIRD, и е също така от значение за определянето на паричните потоци, дължими по фиксирания компонент на EIRD.
- 110 От тези точки на обжалваното съдебно решение следва, че възприетата от Комисията квалификация на въпросната манипулация като нарушение с оглед на целта е обоснована главно с това, че конкуренцията е ограничена заради наличието на информационна асиметрия между участниците на пазара, тъй като, от една страна, за участниците в манипулацията е било по-лесно да узнаят предварително и с определена точност равнището, на което ще бъде или трябва да бъде определен Euribor от онези техни конкуренти, с които имат тайно споразумение, и от друга страна, те са знаели дали на конкретна дата Euribor е бил определен на изкуствено равнище, или не.
- 111 Следва да се констатира, че Общият съд с право е заключил, че тези съображения са давали основание за квалифициране на манипулацията от 19 март 2007 г. като ограничение с оглед на целта.
- 112 Всъщност от точки 59—67 от обжалваното съдебно решение личи, че Общият съд правилно се е мотивирал с практиката на Съда относно обмена на информация между конкуренти.
- 113 Съгласно тази съдебна практика критериите за координация и сътрудничество, съставляващи съгласувана практика, трябва да се разбират в светлината на концепцията, присъща на отнасящите се до конкуренцията разпоредби на Договора, а именно че всеки икономически оператор трябва да определя самостоятелно политиката, която

възнамерява да следва на вътрешния пазар (решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 119 и цитираната съдебна практика).

- 114 Макар това изискване за самостоятелност да не изключва правото на икономическите оператори да се адаптират разумно спрямо установеното или очакваното поведение на своите конкуренти, то все пак категорично не допуска каквото и да било установяване на пряк или косвен контакт между такива оператори, който може да повлияе на поведението на пазара на настоящ или потенциален конкурент или да разкрие пред подобен конкурент поведението, което операторът е решил или което планира да възприеме на пазара, щом като тези контакти имат за цел или резултат да създадат условия на конкуренция, които не биха отговаряли на нормалните условия на разглеждания пазар, предвид естеството на доставяните стоки или услуги, големината и броя на предприятията и обема на посочения пазар (решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 120 и цитираната съдебна практика).
- 115 Съответно Съдът е постановил, че обменът на информация между конкуренти може да противоречи на правилата на конкуренция, когато намалява или премахва степента на несигурност относно функционирането на съответния пазар, с произтичащо като последица от това ограничаване на конкуренцията между предприятията (решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 121 и цитираната съдебна практика).
- 116 В частност следва да се приеме, че антиконкурентна цел има обменът на информация, който може да премахне несигурността в съзнанието на заинтересованите лица относно датата, обхвата и начините на адаптацията на пазарното поведение, която ще осъществят съответните предприятия (решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 122 и цитираната съдебна практика).
- 117 В настоящия случай, както постановява Общият съд в точки 95—97 от обжалваното съдебно решение, информационната асиметрия, произтичаща от манипулацията от 19 март 2007 г., не съответства на нормалните условия на разглеждания пазар, доколкото се отнася до променлива, която е съществен фактор за конкуренцията на пазара на EIRD, а именно до променливия лихвен процент, който е от значение за определянето на паричните потоци на този пазар. В този смисъл манипулацията довежда до премахване на несигурността у участниците в картела за датата, обхвата и начините на адаптацията на пазарното им поведение, като това е в ущърб на онези техни конкуренти, които не са знаели за тази манипулация. В това отношение конкретно по отношение на дружествата HSBC Общият съд отбелязва, че когато са договаряли фиксирания компонент на въпросните фючърси, финансовите брокери са имали възможността да действат със знанието, че променливият лихвен процент ще е нисък.
- 118 В този смисъл въпросната манипулация намалява или премахва степента на несигурност относно функционирането на съответния пазар, с произтичащо като последица от това ограничаване на конкуренцията между предприятията, поради което Общият съд е имал право да приеме, че тя има достатъчна степен на вредност за конкуренцията, за да бъде квалифицирана като нарушение с оглед на целта.

- 119 Този извод не намира опровержение в довода на дружествата HSBC, че противно на констатираното от Общия съд в точка 96 от обжалваното съдебно решение, участниците в картела не са имали интерес да предлагат по-конкурентни лихвени проценти от тези на конкурентите им, когато са знаели, че паричните потоци във връзка с разглежданите фючърси ще са положителни.
- 120 В това отношение съгласно практиката на Съда дадена съгласувана практика може да има антиконкурентна цел, макар да няма пряка връзка с потребителските цени. Всъщност текстът на член 101, параграф 1 ДФЕС не позволява за забранени да се считат само съгласуваните практики, които имат непосредствено действие върху плащаната от крайните потребители цена. Напротив, от член 101, параграф 1, буква а) ДФЕС следва, че съгласуваните практики могат да имат антиконкурентна цел, ако „пряко или косвено определят покупни или продажни цени или други условия на търговията“ (вж. в този смисъл решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 123 и 124 и цитираната съдебна практика).
- 121 Във всеки случай, подобно на другите свързани с конкуренцията правила на Договора, член 101 ДФЕС цели да защити не само преките интереси на конкурентите или на потребителите, но и структурата на пазара и по този начин самата конкуренция. Ето защо установяването на наличието на антиконкурентна цел на дадена съгласувана практика не може да се обвързва с условие за съществуване на пряка връзка между тази практика и потребителските цени (вж. по аналогия решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 125 и цитираната съдебна практика).
- 122 В настоящия случай обаче дружествата HSBC не оспорват обстоятелството, че както е констатирал Общият съд в точки 100 и 101 от обжалваното съдебно решение, паричният поток на пазара на EIRD е резултатът от прихващането на дължимите плащания по фиксирания и по променливия компонент на EIRD. В този смисъл Общият съд правилно е приел, че когато разполагат с привилегирована информация за променливия лихвен процент на релевантните дати, финансовите брокери на участващите в нарушението банки получават възможност да определят фиксирания процент на удобна за тях стойност, така че да си гарантират рентабилността на EIRD.
- 123 От гледна точка на практиката на Съда, припомнена в точка 116 от настоящото решение, подобна констатация е достатъчна, за да се направи извод за наличието на поведение, с което се нарушава самият процес на конкуренция на пазара на EIRD, без в това отношение да е релевантно да се определя дали съответните финансови брокери са имали търговски интерес да определят променливия лихвен процент на конкретно равнище.
- 124 Всъщност от неоспорените от дружествата HSBC констатации на Общия съд следва, че като се има предвид как функционира пазарът на EIRD, определянето на занижен променлив лихвен процент се обяснява единствено с търговския интерес на съответните финансови брокери да не влизат в конкуренция, основана на качествата. Като се договарят за равнището на дадена променлива, годна да определи фиксирания лихвен процент на EIRD, те съответно съзнателно заместват конкурентния риск с практическо сътрудничество помежду си, а това попада в обхвата на квалификацията ограничение с оглед на целта.

- 125 Ето защо, без да е необходимо произнасяне по довода, че Общият съд е изопачил представените от дружествата HSBC доказателства, следва да се констатира, че Общият съд не е допуснал грешка при прилагането на правото, когато в точка 111 от обжалваното съдебно решение е постановил, че манипулацията от 19 март 2007 г. представлява ограничение с оглед на целта по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС.
- 126 Поради това твърдението за наличие на второто основание за обжалване трябва да се отхвърли като неоснователно.

По третото основание

Доводи на страните

- 127 По третото основание дружествата HSBC, подпомагани от встъпилите страни, оспорват изводите на Общия съд в точки 149—160 от обжалваното съдебно решение за състоялите се на 14 и 16 февруари 2007 г. обсъждания относно средните цени („mids“).
- 128 Според тях Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото в частност в точки 154 и 157—160 от обжалваното съдебно решение, като е преценил доводите им относно положителните последици за конкуренцията от обмена на информация за тези цени в светлината на доктрината за „съпътстващите ограничения“. Всъщност Общият съд трябвало да се опре на съдебната практика относно понятието за „ограничение с оглед на целта“, а това би наложило да анализира въпросните им доводи в икономическия и правния контекст на разглежданите действия.
- 129 Нито дружествата HSBC, нито Комисията изтъкнали тази доктрина пред Общия съд, а и тя не била релевантна в случая. Тя се отнасяла по-скоро до действия, които са част от конкретна търговска сделка или дейност на даден пазар, например продажба на предприятие или сключване на франчайзингов договор. Освен това въпросната доктрина не била единствената хипотеза, при която е възможно да се вземат предвид доводи за положителните последици за конкуренцията от съответните действия.
- 130 В писмената си реплика дружествата HSBC посочват, че след подаването на жалбата им до него Съдът постановява решения 30 януари 2020 г., Generics (UK) и др. (C-307/18, EU:C:2020:52, т. 103), и от 2 април 2020 г., Budapest Bank и др. (C-228/18, EU:C:2020:265, т. 74, 75, 81 и 82), в които потвърждава, че когато страните по дадено споразумение изтъкват, че то има положителни последици за конкуренцията, тези последици трябва надлежно да се вземат предвид като част от контекста на споразумението при проверката дали то да бъде квалифицирано като ограничение с оглед на целта.
- 131 В този смисъл дружествата HSBC възразяват срещу това, че Общият съд не е взел предвид положителните последици за конкуренцията от обсъжданията на средните цени като релевантно обстоятелство от контекста, понеже неправилно е приел, че тези последици са ирелевантни в контекста на член 101, параграф 1 ДФЕС, освен в контекста на доктрината за „съпътстващите ограничения“.
- 132 Експертният доклад на дружествата HSBC обаче доказвал наличието на положителни последици за конкуренцията от въпросните обсъждания. Това доказателство отговаряло на изискванията, произтичащи от решение от 30 януари 2020 г., Generics (UK) и др. (C-307/18,

EU:C:2020:52, т. 103), поради което Общият съд допуснал грешка, като не го разгледал. Освен това Общият съд не посочил никакви други доказателства за солиден и надежден опит, за да покаже, че по естеството си обменът на информация за средните цени е достатъчно вреден за конкуренцията.

- 133 Комисията поддържа, че Общият съд правилно е потвърдил, че обменът на информация за средните цени представлява нарушение с оглед на целта по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС. Доводите на дружествата HSBC почивали на частичен и погрешен прочит на обжалваното съдебно решение.
- 134 В точки 128—139 от решението си Общият съд отговорил на довода на дружествата HSBC, че обменът на информация за средните цени имал положителни последици за конкуренцията, като потвърдил констатацията на Комисията, че тези цени отразяват индивидуалното възприятие на финансовия брокер за пазарната цена. По-нататък, в точки 128—148 от обжалваното съдебно решение, които не били оспорени от дружествата HSBC, Общият съд разгледал въпроса доколко средните цени са релевантни за ценообразуването в сектора на EIRD и по какви причини въпросният обмен на информация, в частност на 14 и 16 февруари 2007 г., представлява нарушение с оглед на целта. В този контекст в точки 154 и 157—160 от обжалваното съдебно решение Общият съд преценил този обмен на информация от гледна точка на доктрината за „съпътстващите ограничения“, след като констатирал, че той попада в приложното поле на член 101, параграф 1 ДФЕС. Дружествата HSBC не оспорили тези съображения.
- 135 При всички положения бил неоснователен доводът на дружествата HSBC, че Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото, като при преценката на икономическия и правния контекст не взел предвид положителните последици за конкуренцията от спорния обмен на информация. Всъщност този довод не бил годен да породи основателно съмнение в това, че въпросният обмен на информация е достатъчно вреден за конкуренцията, за да бъде квалифициран като ограничение на конкуренцията с оглед на целта.
- 136 В писмената си дуплика Комисията поддържа, че решения от 30 януари 2020 г., *Generics (UK)* и др. (C-307/18, EU:C:2020:52), и от 2 април 2020 г., *Budapest Bank* и др. (C-228/18, EU:C:2020:265), не подкрепят тезата на дружествата HSBC. Безполезно било и позоваването от тяхна страна на експертния им доклад, тъй като релевантността му правилно била отхвърлена в точка 101 от обжалваното съдебно решение. Освен това, противно на твърденията на тези дружества, Комисията не дала нова квалификация на спорния обмен на информация, а се основала на практиката на Съда относно практиките, които са годни да премахнат степента на несигурност на конкурентите на пазара. Накрая, дори ако Съдът прецени, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, като не е взел предвид положителните последици за конкуренцията, това нямало да е годна причина за отмяна на обжалваното съдебно решение. Всъщност доводът на дружествата HSBC, че обменът на информация имал положителни последици за конкуренцията, не пораждал основателно съмнение в констатацията на Комисията, че този обмен на информация е извършен с цел нарушаване на конкуренцията.

Съображения на Съда

- 137 Що се отнася до обмена на информация за средните цени, във връзка с който е повдигнато разглежданото тук основание, в точка 138 от обжалваното съдебно решение Общият съд е постановил, че Комисията не е допуснала грешка с констатацията си, че обменът на информация при обсъжданията от 14 и 16 февруари 2007 г. има за цел ограничаване на конкуренцията.
- 138 По това основание дружествата HSBC твърдят, че Общият съд е приложил неправилен критерий, за да отхвърли доводите им за наличието на положителни последици от този обмен на информация, годни да поставят под въпрос квалифицирането му като ограничение с оглед на целта. По същество те възразяват срещу това, че Общият съд се е основал на доктрината за „съпътстващите ограничения“, произтичаща в частност от решения от 11 юли 1985 г., *Remia* и др./Комисия (42/84, EU:C:1985:327), и от 11 септември 2014 г., *MasterCard* и др./Комисия (C-382/12 P, EU:C:2014:2201).
- 139 В това отношение Съдът е постановил, че когато страните по дадено споразумение изтъкват, че то има положителни последици за конкуренцията, тези последици трябва надлежно да се вземат предвид като част от контекста на това споразумение при проверката дали то да бъде квалифицирано като „ограничение с оглед на целта“, доколкото могат да поставят под съмнение общата преценка по въпроса дали съответното тайно договаряне е достатъчно вредно за конкуренцията и следователно дали може да бъде квалифицирано като „ограничение с оглед на целта“ (решение от 30 януари 2020 г., *Generics (UK)* и др., C-307/18, EU:C:2020:52, т. 103).
- 140 Тъй като положителните последици за конкуренцията се отчитат не за да се изключи квалификацията „ограничаване на конкуренцията“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, а само за да се установи обективно колко сериозно е съответното договаряне и така да се определи как да бъде доказано, това по никакъв начин не противоречи на постоянната практика на Съда, съгласно която в конкурентното право на Съюза не съществува „правило за рационалност“, което да изисква да се претеглят положителните и отрицателните последици на дадено споразумение върху конкуренцията, когато то се квалифицира като „ограничаване на конкуренцията“ по член 101, параграф 1 ДФЕС (решение от 30 януари 2020 г., *Generics (UK)* и др., C-307/18, EU:C:2020:52, т. 104 и цитираната съдебна практика).
- 141 От тази съдебна практика следва, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, когато в точка 154 от обжалваното съдебно решение е постановил, че освен при съпътстващите основната операция ограничения евентуалното положително въздействие върху конкуренцията може да се вземе предвид единствено в рамките на преценката по член 101, параграф 3 ДФЕС.
- 142 Съответно Общият съд е приложил неправилен критерий, когато в точка 155 от обжалваното съдебно решение е постановил, че затова дружествата HSBC са били длъжни да докажат, че обсъжданията относно средните цени са пряко свързани и необходими за функционирането на пазара на EIRD, или че отговарят на условията на член 101, параграф 3 ДФЕС.

- 143 В резултат от тази грешка Общият съд е оставил без внимание доводите на дружествата HSBC за наличието на положителни последици за конкуренцията от обмена на информация за средните цени, въпреки че посочените дружества са изтъкнали тези доводи, за да поставят под съмнение квалификацията на обмена на тази информация като ограничение с оглед на целта.
- 144 Ето защо следва да се приеме, че третото основание е налице.

По четвъртото основание

Доводи на страните

- 145 С посочването на това основание дружествата HSBC оспорват точка 164 от обжалваното съдебно решение, в която Общият съд постановява, че обсъждането от 12 февруари 2007 г. се вписва в рамките на манипулирането от 19 март 2007 г. и в тази връзка е част от нарушение на член 101 ДФЕС, също както и обсъждането от 16 февруари 2007 г., доколкото същото се изразява в обмен на информация относно средните цени. Като се основал само на това съображение, за да заключи, че не е необходимо да проверява дали обсъжданията от 12 и 16 февруари 2007 г. следва също така да се квалифицират като нарушение с оглед на целта, Общият съд грубо изопачил представените му доказателства.
- 146 В този смисъл дружествата HSBC твърдят, че обсъждането от 12 февруари 2007 г. обхващало два отделни разговора между съответните финансови брокери, поради което в жалбите си до Общия съд тези дружества разграничавали двата разговора. Ако Общият съд правилно беше третирали първия разговор като отделен от втория, непременно щял да стигне до извода, че първият разговор не съставлява нарушение на член 101 ДФЕС.
- 147 Що се отнася до обсъждането от 16 февруари 2007 г., Общият съд допуснал подобна на посочената в предходната точка грешка при прилагането на правото и при преценката, доколкото на този ден се състояли два отделни разговора, а именно първи разговор за средните цени и втори разговор за отделна минала сделка и актуална търговска позиция. Както сам признавал Общият съд в точка 124 от обжалваното съдебно решение, първият разговор бил предмет на първото оплакване по втората част на първото изтъкнато пред Общия съд отменително основание, а вторият разговор бил оспорен с второто оплакване по тази част. По изложените в жалбата до Общия съд причини второто обсъждане не било годно да ограничи или наруши конкуренцията.
- 148 Комисията поддържа, че твърдението за наличието на това основание е безпредметно и във всички случаи неоснователно.

Съображения на Съда

- 149 Като изтъкват разглежданото тук основание, дружествата HSBC възразяват срещу точка 164 от обжалваното съдебно решение, в която Общият съд по същество приема, че обсъжданията от 12 и 16 февруари 2007 г. имат връзка с манипулацията от 19 март 2007 г. или се отнасят до средните цени, поради което Комисията правилно ги е квалифицирала като ограничение с оглед на целта. Те твърдят, че този извод е порочен, тъй като е резултат от изопачаване на доказателствата.

- 150 В това отношение следва да се констатира, че посочването на разглежданото тук основание е безпредметно, както поддържа Комисията.
- 151 Всъщност, дори да се допусне, че както твърдят дружествата HSBC, обсъжданията от 12 и 16 февруари 2007 г. трябва да се разбират като обхващащи редица теми, някои от които не са свързани с манипулацията от 19 март 2007 г. или със средните цени, все пак тези дружества не оспорват факта, че въпросните обсъждания поне отчасти са имали антиконкурентна цел във връзка с тази манипулация.
- 152 Ето защо това основание не е годно да наложи отмяна на обжалваното съдебно решение и съответно посочването му е безпредметно.

По петото основание

Доводи на страните

- 153 По това основание дружествата HSBC, подпомагани от встъпилите страни, оспорват точки 214—229 от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд приема, че различните констатирани от Комисията действия имат единна цел.
- 154 Дружествата HSBC са съгласни, че както правилно постановявал Общият съд в точка 216 от решението си, понятието „единна цел“ не би могло да се определя чрез общо позоваване на нарушението на конкуренцията в даден сектор, тъй като подобно тълкуване би лишило понятието „единно продължено нарушение“ от част от неговия смисъл. Също така дружествата HSBC не оспорват констатацията в точка 217 от посоченото съдебно решение, че единствено ограничения на конкуренцията, по отношение на които е доказано наличието на цел да се наруши нормалният курс или на фиксирания лихвен процент, или на променливия лихвен процент на EIRD, могат да имат приетата от Комисията единна цел.
- 155 Общият съд обаче неправилно преценил въпроса дали имат единна цел действията на дружествата HSBC във връзка с манипулацията от 19 март 2007 г., доколкото същата се отнася до подаваните данни за Euribor, другите случаи на обмен на информация за търговските позиции, както и намеренията и стратегията по отношение на цените на EIRD.
- 156 Първо, ако Съдът приеме твърденията по второто изтъкнато пред него основание за обжалване, от това щяло да следва, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, когато в точки 219 и 220 от обжалваното съдебно решение е заключил, че манипулацията от 19 март 2007 г. има единната антиконкурентна цел, посочена от Общия съд в точка 217 от решението му.
- 157 Второ, при всички положения Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото в точки 221—225 от решението си, като приел, че не е спорна антиконкурентната цел на обсъждането от 27 март 2007 г.
- 158 Всъщност дружествата HSBC никога не били признавали да е налице такава антиконкурентна цел, а Комисията също не била направила подобна констатация в спорното решение. Напротив, единствената част от обсъждането от 27 март 2007 г., която била посочена в спорното решение като част от единното продължено нарушение, била обменената информация за размера на търговската позиция на финансовия брокер на

Barclays с оглед на манипулацията от 19 март 2007 г. В този смисъл, дори в точка 225 от обжалваното съдебно решение правилно да е приел, че различните манипулации на референтните лихвени проценти могат по принцип да имат единна цел, Общият съд всъщност заместил мотивите на Комисията със свои и така превишил пределите на контролните си правомощия с констатацията, че обсъждането от 27 март 2007 г. е проведено с въпросната единна цел.

- 159 Трето, що се отнася до обмяна на информация за търговските позиции и за намеренията и стратегията относно цените, Общият съд неправилно приел в точка 228 от обжалваното съдебно решение, че общата цел на обсъжданията от 14 и 16 февруари 2007 г. — които се отнасят до средните цени — е да се наруши нормалният курс на фиксирувания или променливия лихвен процент на EIRD. Всъщност нищо в точки 139—161 от обжалваното съдебно решение не сочело обсъжданията за средните цени да са имали подобна цел. Ако противно на поддържаното от дружествата HSBC по третото основание за обжалване, Общият съд правилно е приел, че тези обсъждания имат антиконкурентна цел, тази цел не била да се наруши нормалният курс на фиксирувания или променливия лихвен процент на EIRD, както е описано в точка 217 от обжалваното съдебно решение. Механизмът, описан в точки 139—161 от обжалваното съдебно решение, съответствал на различна хипотеза от тази на нарушаването на цените на EIRD.
- 160 Затова според дружествата HSBC точка 228 от обжалваното съдебно решение е резултат от грешка при прилагането на правото. Ако се приеме, че двете обсъждания относно средните цени трябва да се разглеждат като ограничения на конкуренцията с оглед на целта им, което тези дружества оспорват с твърденията си по третото основание за обжалване, то Общият съд трябвало да заключи, че тези обсъждания все пак са имали различна цел от манипулацията от 19 март 2007 г.
- 161 Комисията поддържа, че посочването на разглежданото тук основание е недопустимо, тъй като предполага Съдът да даде нова преценка на фактите и доказателствата. Според Комисията при всички положения отделните доводи на дружествата HSBC по това основание са или недопустими, или безпредметни, или неоснователни.

Съображения на Съда

- 162 Като изтъкват разглежданото тук основание, дружествата HSBC оспорват съображенията, въз основа на които Общият съд приема, че определени техни действия са извършени с посочената от Комисията и описана в точка 271 от обжалваното съдебно решение единна цел като елемент от състава на единно продължено нарушение.
- 163 На първо място, що се отнася до обсъждането от 27 март 2007 г. относно възможността за бъдещо манипулиране на референтните лихвени проценти, дружествата HSBC твърдят, от една страна, че в точка 222 от обжалваното съдебно решение Общият съд се е основал на неправилна предпоставка, като е приел, че тези дружества не оспорват обстоятелството, че целта на това обсъждане е била ограничаване на конкуренцията.
- 164 На етапа на обжалването пред Съда дружествата HSBC само поддържат, че никога не са признавали въпросното обсъждане да е имало такава цел. Както обаче отбелязва Общият съд в точка 222 от обжалваното съдебно решение, безспорно е, че те не са изложили нито едно отменително основание, за да възразят срещу това, че по отношение на тях приетата крайна дата на периода на нарушението е 27 март 2007 г., тоест датата на спорното

обсъждане. Като се имат предвид обаче съображенията, които Общият съд излага в точки 216 и 217 от решението си и които дружествата HSBC не оспорват, тази констатация непременно е предполагала, че обсъждането е имало за цел ограничаване на конкуренцията.

- 165 В това отношение следва да се посочи, че на етапа на обжалването на акта на Общия съд не може да се посочват нови основания, които не са били изложени в жалбата до Общия съд, както следва от член 127, параграф 1 от Процедурния правилник, който се прилага по отношение на производството по обжалване по силата на член 190 от този правилник, и поради това доводите на дружествата HSBC са недопустими (вж. в този смисъл решение от 23 ноември 2000 г., *British Steel/Комисия*, C-1/98 P, EU:C:2000:644, т. 47 и цитираната съдебна практика).
- 166 От друга страна, доколкото с тези доводи поддържат, че изводът в точка 222 от обжалваното съдебно решение е в противоречие с констатациите в спорното решение, дружествата HSBC по същество се оплакват от изопачаване на спорното решение от страна на Общия съд.
- 167 Съгласно постоянната практика на Съда, когато твърди изопачаване на доказателствата от Общия съд, жалбоподателят трябва съгласно член 256 ДФЕС, член 58, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и член 168, параграф 1, буква г) от Процедурния правилник на Съда да посочи точно доказателствата, които са изопачени, и да докаже грешките в анализа, които според него са довели Общия съд до това изопачаване. Освен това изопачаването трябва ясно да личи от материалите по делото, без да е необходимо да се прибегва до нова преценка на фактите и доказателствата (решение от 30 ноември 2016 г. *Комисия/Франция и Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, т. 99 и цитираната съдебна практика).
- 168 В настоящия случай от представените от дружествата HSBC данни не личи ясно Общият съд да е изопачил съображения 339, 358 и 491 от спорното решение в точка 222 от обжалваното съдебно решение.
- 169 Следователно доводите на дружествата HSBC относно обсъждането от 27 март 2007 г. са недопустими.
- 170 На второ място, във връзка с обсъжданията от 14 и 16 февруари 2007 г. относно средните цени следва да се констатира, че с доводите си дружествата HSBC оспорват преценката на Общия съд за фактите относно целта на тези обсъждания.
- 171 Подобни доводи обаче са недопустими на етапа на обжалването на акта на Общия съд.
- 172 По тези съображения твърденията по петото основание следва да се отхвърлят като недопустими.

По шестото основание

Доводи на страните

- 173 С посочването на това основание дружествата HSBC оспорват констатацията на Общия съд в точки 255—262 от обжалваното съдебно решение, че те са знаели, че участват в единно продължено нарушение, което обхваща не само манипулацията от 19 март 2007 г., но и обсъжданията от 19 и 27 март 2007 г. относно възможността за повторно извършване на тази манипулация.
- 174 Те поясняват, че така изложеното основание, преценката на което не зависела изцяло от извода по петото основание, се отнася до това дали те са знаели за наличието на единно продължено нарушение, продължило до 27 март 2007 г., независимо от това дали обсъждането относно повторното извършване на манипулация на тази дата е имало посочената от Общия съд единна цел.
- 175 Като се имат предвид принципите, приложими по отношение на понятието „единно продължено нарушение“, които според дружествата HSBC са правилно припомнени в точки 198, 260 и 261 от обжалваното съдебно решение, изводът на Общия съд, че те са участвали в единно продължено нарушение, продължило до 27 март 2007 г., се основавал на предпоставката, че упоменаването на 27 март 2007 г. на възможността за повторно извършване на манипулацията само по себе си съставлява, от една страна, нарушение по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС и от друга, „специална позитивна мярка“ по смисъла на посочената от Общия съд съдебна практика.
- 176 Никъде в решението обаче не се посочвало, че някакво обсъждане относно „евентуално повторно извършване“ на манипулацията от 19 март 2007 г. трябва да се смята за нарушение по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС.
- 177 В този контекст според дружествата HSBC Общият съд не е можел, без незаконосъобразно да замести със свои изложените от Комисията мотиви, да приеме, че участието им в единното продължено нарушение е продължило до 27 март 2007 г., единствено въз основа на факта, че на проведената на тази дата среща е спомената възможността за повторно извършване на манипулацията.
- 178 Освен това обменът на информация на 27 март 2007 г. за търговските позиции също не можело да се смята за „специална позитивна мярка“ по смисъла на съдебната практика, произтичаща от решение от 10 ноември 2017 г., Ісар и др./Комисия (Т-180/15, ЕУ:Т:2017:795, т. 223), което да дава основание да се приеме, че нарушението е продължило и след 19 март 2007 г. Въпреки че този обмен на информация се състоял на 27 март 2007 г., от него не произтекли никакви други последици извън последиците от манипулацията от 19 март 2007 г.
- 179 От това следвало, че изводът в точка 273 от обжалваното съдебно решение, че участието на дружествата HSBC в единно продължено нарушение може да се констатира по отношение на действията на другите банки в рамките на манипулацията от 19 март 2007 г. и евентуалното ѝ повторно извършване, е резултат от грешка при прилагането на правото.

- 180 Нещо повече, този извод произтича от недопустимо според практиката на Съда разделяне и несъобразяване на изводите в спорното решение, което само по себе си представлявало грешка при прилагането на правото.
- 181 Комисията смята, че преценката по разглежданото основание зависи изцяло от преценката по петото основание и че затова твърденията по разглежданото основание трябва да бъдат отхвърлени по същите съображения.

Съображения на Съда

- 182 Като изтъкват разглежданото тук основание, дружествата HSBC възразяват срещу изводите на Общия съд в точки 255—262 от обжалваното съдебно решение относно обсъждането от 27 март 2007 г.
- 183 В писмената си реплика те поясняват, че това основание не се отнася до въпроса дали обсъждането е имало посочената от Общия съд единна цел.
- 184 Следва обаче да се констатира, че доводите на дружествата HSBC по това основание по същество се свеждат до твърдение, че Общият съд неправилно е приел, че въпросното обсъждане има антиконкурентна цел.
- 185 Ето защо следва да се приеме, че твърденията по разглежданото основание са недопустими по същите съображения, поради които се констатира недопустимост на твърденията по петото изтъкнато основание.

Извод по жалбата до Съда

- 186 Тъй като първото и третото от изтъкнатите основания за обжалване са налице, обжалваното съдебно решение следва да бъде отменено, доколкото в точка 2 от диспозитива му се отхвърля жалбата на дружествата HSBC за отмяна на член 1 от спорното решение, а при условията на евентуалност — на член 1, буква б) от него. Обжалваното съдебно решение обаче остава в сила, доколкото в точка 1 от диспозитива му се отменя член 2, буква б) от спорното решение.

По подадената до Общия съд жалба

- 187 Съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз, ако отмени решението на Общия съд, Съдът може сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това.
- 188 Както следва от точка 42 от обжалваното съдебно решение, в жалбата си до Общия съд дружествата HSBC представят, от една страна, искане за отмяна на член 1 от спорното решение, а при условията на евентуалност — на член 1, буква б) от спорното решение. От друга страна, те формулират искане за отмяна на член 2, буква б) от спорното решение, както и искане за изменение на размера на наложената им с този член глоба.

189 Що се отнася до исканията за отмяна на член 1 от спорното решение, а при условията на евентуалност — на член 1, буква б) от него, според обобщението на Общия съд в точки 48—51 от обжалваното съдебно решение дружествата HSBC изтъкват пет основания, свързани със:

- възприетата от Комисията квалификация на деянието като нарушение с оглед на целта (първо основание),
- възприетата от Комисията квалификация на деянието като единно продължено нарушение (второ, трето и четвърто основание),
- нарушението на презумпцията за невиновност, правото на добра администрация и правото на защита (пето основание).

190 Като се има предвид в частност това, че тези основания са обсъдени пред Общия съд при условията на състезателност, а преценката им не налага да се извършват допълнителни процесуално-организационни действия или действия по събиране на доказателства, Съдът намира, че фазата на производството му позволява да се произнесе по жалбата по дело T-105/17 от гледна точка на тези основания и че следва сам да постанови окончателно решение по нея (вж. в този смисъл решение от 4 март 2021 г., Комисия/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, т. 108).

По първото основание — относно квалификацията на деянието като нарушение с оглед на целта по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС

По първото твърдение по това основание, с което се оспорва квалификацията на манипулацията на Euribor от 19 март 2007 г. като ограничение на конкуренцията с оглед на целта

191 По същите съображения като изложените в точки 85—114 от обжалваното съдебно решение, които Съдът напълно възприема, и предвид точки 104—126 от настоящото решение разглежданото първо твърдение следва да се отхвърли.

По второто твърдение по това основание, отнасящо се до квалификацията на другите действия, в които са обвинени дружествата HSBC, като нарушение с оглед на целта

192 Както констатира Общият съд в точка 124 от обжалваното съдебно решение, доводите на дружествата HSBC могат да бъдат разделени на две оплаквания в зависимост от това дали се отнасят до правилността на квалификацията ограничение с оглед на целта, която Комисията дава на обсъжданията, които описва, от една страна, като обмен на информация за средните цени, и от друга, като обмен на информация за търговски позиции.

– По оплакването, с което се оспорва правилността на квалификацията на обмена на информация за средните цени като ограничение с оглед на целта

193 Дружествата HSBC оспорват правилността на квалификацията на обсъжданията относно средните цени, а именно обсъжданията от 14 и 16 февруари 2007 г., като ограничение с оглед на целта. Всъщност, от една страна, обменът на тази информация не ограничавал

конкуренцията, доколкото средните цени не представлявали цената, нито компонент от цената на даден лихвен дериват. От друга страна, обменът на тази информация позволил да се предложат по-благоприятни условия на клиентите. В това отношение спорното решение било порочно поради явни грешки в преценката и непълнота на мотивите.

- 194 Комисията моли това оплакване да бъде отхвърлено.
- 195 Що се отнася до доводите, че обменът на информация относно средните цени не ограничава конкуренцията предвид естеството на тези цени, Съдът изцяло приема съображенията, изложени в точки 139—148 от обжалваното съдебно решение, и намира, че Комисията не е допуснала грешка, като е констатирила, че обменът на тази информация има за цел ограничаване на конкуренцията.
- 196 Що се отнася до доводите, че обменът на тази информация е имал положителни последици за конкуренцията, от точки 139 и 140 от настоящото решение следва, че целта на отчитането на положителните последици за конкуренцията от дадена практика не е да се изключи квалификацията „ограничаване на конкуренцията“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС. Тези последици обаче трябва надлежно да се вземат предвид като част от контекста на тази практика при проверката дали тя да бъде квалифицирана като „ограничение с оглед на целта“, доколкото биха могли да поставят под съмнение общата преценка по въпроса дали съответното тайно договаряне е в достатъчна степен вредно за конкуренцията.
- 197 Същевременно Съдът е постановил, че за да бъдат отчетени, тези положителни последици за конкуренцията трябва не само да са доказани и релевантни, но и да са присъщи за съответното споразумение. Нещо повече, само по себе си наличието на такива положителни последици за конкуренцията не може да доведе до отхвърляне на квалификацията „ограничение с оглед на целта“. Дори да се предположи, че са доказани, релевантни и присъщи на съответното споразумение, положителните последици за конкуренцията трябва да са достатъчно съществени, така че да пораждат основателно съмнение по въпроса дали съответното споразумение е достатъчно вредно за конкуренцията и следователно дали има антиконкурентна цел (решение от 30 януари 2020 г., Generics (UK) и др., C-307/18, EU:C:2020:52, т. 105—107).
- 198 В това отношение следва да се отбележи, че доводите на дружествата HSBC се основават на твърдението, че е в интерес на клиентите на банката маркет мейкър тя да намали несигурността относно „mid“ равнището на пазара, за да се свият разликите между курс купува и курс продава. Подобно намаляване на несигурността съответно позволявало на финансовите брокери да предложат по-изгодни цени на тези клиенти.
- 199 Дори да се приеме за доказано, това твърдение не е достатъчно, за да породи основателно съмнение в това, че разглежданият обмен на информация е достатъчно вреден за конкуренцията.
- 200 Всъщност дружествата HSBC сами признават, че цените „mids“ са резултат от двустранните частни преговори между маркет мейкърите и че произтичащото оттам намаляване на несигурността относно средните цени позволява да се намалят рисковете, които финансовите брокери поемат във връзка с маркетмейкърската си дейност.

- 201 В това отношение в съображение 395 от спорното решение Комисията подчертава, че разглежданият обмен на информация е бил много повече от обмен на публично достъпни данни и е имал за цел да увеличи прозрачността между страните и съответно чувствително да намали нормалната несигурност, присъща на пазара, в полза на страните и в ущърб на останалите оператори на пазара. Тя приема, че по този начин участващите в картела банки са разкривали информация за основните аспекти на стратегията и действията си на пазара, което значително е намалило присъщата несигурност на пазар, на който управлението на риска и несигурността съставлява един от ключовите параметри на конкуренцията.
- 202 Както обаче беше припомнено в точки 113 и 114 от настоящото решение, изискването за самостоятелност, присъщо за член 101 ДФЕС, категорично не допуска каквото и да било установяване на пряк или косвен контакт между такива оператори, който може да повлияе на поведението на пазара на настоящ или потенциален конкурент или да разкрие пред подобен конкурент поведението, което операторът е решил или което планира да възприеме на пазара, щом като тези контакти имат за цел или резултат да създадат условия на конкуренция, които не биха отговаряли на нормалните условия на разглеждания пазар.
- 203 Ето защо в съответствие със съдебната практика, припомнена в точка 116 от настоящото решение, обменът на информация, който може да премахне несигурността у заинтересованите лица относно датата, обхвата и начините на адаптацията на пазарното поведение, която ще осъществят съответните предприятия, трябва да се смята за антиконкурентен по своята цел, независимо от преките последици за цените, заплащани от крайните потребители.
- 204 Доколкото Комисията е констатирала, че обменът на информация за средните цени значително е намалил присъщата несигурност на пазар, на който управлението на риска и несигурността представлява един от ключовите параметри на конкуренцията, тази констатация е била достатъчна, за да се приеме, че обменът на тази информация влече ограничаване на конкуренцията с оглед на целта по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС.
- 205 В този контекст доводът на дружествата HSBC, че обменът на тази информация е дал възможност да се предложат по-благоприятни цени на клиентите на съответните банки, не поражда основателно съмнение във вредността на обмена на тази информация за конкуренцията на съответния пазар.
- 206 По изложените съображения следва да се отхвърли оплакването, с което се оспорва правилността на квалификацията на обмена на информация относно средните цени като ограничение с оглед на целта.
- По оплакването, с което се оспорва правилността на квалификацията на обмена на информация за търговски позиции като ограничение с оглед на целта
- 207 По същите съображения като изложените в точки 162—164 от обжалваното съдебно решение и предвид точки 151 и 152 от настоящото решение следва да се отхвърлят доводите на дружествата HSBC във връзка с квалификацията на обсъжданията от 13 и 28 февруари и от 19 март 2007 г., от една страна, и от 12 и 16 февруари 2007 г., от друга.

- 208 Тъй като в подадената до Съда жалба не са оспорени точки 165—195 от обжалваното съдебно решение, следва да се приеме, че изводите на Общия съд във връзка с това оплакване са придобили сила на пресъдено нещо.

По второто, третото и четвъртото основание — относно възприетата от Комисията квалификация на деянието като единно продължено нарушение

- 209 Второто, третото и четвъртото основание следва да се разгледат в същия ред като следвания от Общия съд в обжалваното съдебно решение.
- 210 Твърденията по второто основание, с които дружествата HSBC оспорват наличието на „цялостен план“ с единна цел, трябва да бъдат отхвърлени по същите съображения като изложените в точки 209—237 от обжалваното съдебно решение и предвид точки 162—172 от настоящото решение.
- 211 Що се отнася до твърденията по четвъртото основание, с които дружествата HSBC оспорват да са знаели за съставляващите нарушение действия на останалите участници, следва да се прокара разграничение, както прави Общият съд в точка 247 от обжалваното съдебно решение, между манипулацията от 19 март 2007 г. и евентуалната възможност за повторното ѝ извършване, от една страна, и останалите действия, взети предвид от Комисията като част от единното продължено нарушение, от друга.
- 212 На първо място, доводите на дружествата HSBC относно манипулацията от 19 март 2007 г. и евентуалната възможност за повторното ѝ извършване трябва да бъдат отхвърлени по същите съображения като изложените в точки 248—262 от обжалваното съдебно решение и предвид точки 182—185 от настоящото решение.
- 213 На второ място, тъй като съображенията в точки 263—274 от обжалваното съдебно решение не са оспорени в подадената до Съда жалба, следва да се приеме, че изводите на Общия съд относно знанието на дружествата HSBC за участието на други банки в останалите действия в рамките на единното продължено нарушение са придобили сила на пресъдено нещо.
- 214 Накрая, що се отнася до третото основание — свързано с намерението на дружествата HSBC да участват в единното продължено нарушение, съображенията в точки 275—280 от обжалваното съдебно решение не са оспорени в подадената до Съда жалба и следователно са придобили сила на пресъдено нещо.

По петото основание — нарушение на презумпцията за невиновност, правото на добра администрация и правото на защита

Доводи на страните

- 215 Дружествата HSBC поддържат, че решението за постигане на споразумение е предрешило въпроса за отговорността на HSBC и непоправимо е накърнило правото им да бъдат изслушани. Оттук те стигат до извода, че спорното решение би трябвало да бъде отменено поради нарушение, от една страна, на презумпцията за невиновност, и от друга страна, на принципите на добра администрация и зачитане на правото на защита. Те изтъкват също

така направените преди приемането на спорното решение изявления на тогавашния комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията, относно резултатите от разследването във връзка с EIRD. Те подчертават и че не са имали възможност да представят становище по изложението на възраженията, адресирано до страните, които са решили да се споразумеят.

216 Комисията моли твърденията по това основание да бъдат отхвърлени.

Съображения на Съда

– По нарушението на презумпцията за невиновност и правото на защита

217 Дружествата HSBC твърдят, че приемането на решението за постигане на споразумение в рамките на хибридно производство е довело до нарушение на презумпцията за невиновност, доколкото това решение е предрешило въпроса за тяхната отговорност и непоправимо е накърнило правото им да бъдат изслушани.

218 Както беше припомнено в точка 90 от настоящото решение, за да провери дали Комисията е спазила презумпцията за невиновност в рамките на хибридно производство, съдът на Съюза трябва да анализира решението, което слага край на процедурата за постигане на споразумение, заедно с мотивите към него, в неговата цялост и с оглед на конкретните обстоятелства, при които е прието.

219 В съответствие със съдебната практика, припомнена в точки 79 и 80 от настоящото решение, следва да се провери, от една страна, дали Комисията е проявила достатъчно предпазливост при формулировката на решението за постигане на споразумение, за да избегне преждевременно произнасяне относно участието на дружествата HBSC в картела, и от друга страна, дали упоменаването на тези дружества в решението за постигане на споразумение е било необходимо.

220 На първо място, що се отнася до дължимата от Комисията предпазливост при формулирането на решението за постигане на споразумение, това решение съдържа, както впрочем отбелязва Комисията в съображение 529 от спорното решение, различни изрични уговорки, за да се избегне констатиране на каквато и да е отговорност за страните, които не са сключили споразумение, и конкретно за дружествата HSBC.

221 Така в съображение 3 от решението за постигане на споразумение Комисията пояснява, че това решение се основава на фактите, които на този етап от производството са признати единствено от страните по споразумението, и не съдържа констатация за отговорност на страните, които не са сключили споразумение, за евентуално участие в нарушение на правото на Съюза в областта на конкуренцията във връзка с разглеждания случай. Това пояснение е повторено в съображение 40 от решението за постигане на споразумение.

222 Също така в бележка под линия 4 от решението за постигане на споразумение Комисията посочва, че действията, които се обсъждат в това решение и се отнасят до страните, които не са сключили споразумението, са споменати единствено за целите на установяването на отговорността на сключилите споразумение страни за извършването на нарушение на член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП.

- 223 При тези обстоятелства следва да се приеме, че Комисията е проявила достатъчно предпазливост при формулирането на решението си, за да подчертае факта, че на този етап не се произнася по участието на дружествата HSBC в твърдения картел.
- 224 По този начин Комисията е избегнала всякакво умишлено или окончателно предрешаване на въпроса за отговорността на тези дружества. Също така в съответствие със съдебната практика, припомнена в точка 80 от настоящото решение, тя не е допуснала никакво преждевременно произнасяне, било то потенциално, по тази отговорност (вж. по аналогия решение от 18 март 2021 г., Pometon/Комисия, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 76).
- 225 На второ място, що се отнася до въпроса дали е било необходимо да се упоменават дружествата HSBC в решението за постигане на споразумение, следва да се припомни, че в контекста на хибридно производство, което води до приемането на последователни решения, под контрола на съда на Съюза Комисията трябва да избягва да дава повече информация относно участието на трети лица, отколкото е необходимо, за да бъде квалифицирана отговорността на адресатите на решението (вж. в този смисъл решение от 18 март 2021 г., Pometon/Комисия, C-440/19 P, EU:C:2021:214, т. 77 и цитираната съдебна практика).
- 226 В това отношение от съображения 3, 36, 37 и 40 и от бележка под линия 4 от решението за постигане на споразумение следва, че в съдържащото се в това решение описание на събитията упоменаванията на страните, които не са сключили споразумение, са сведени до строго необходимото за целите на правилното разбиране на фактите по случая.
- 227 Също така, съображенията от правна страна не съдържат индивидуално посочване на страните, които не са сключили споразумение, заедно или поотделно. Освен това предвид предпазливостта на Комисията при формулирането на решението за постигане на споразумение същото не съдържа никакъв извод по отношение на тези страни.
- 228 Както подчертава Комисията в съображение 533 от спорното решение, в този контекст редките споменавания в решението за постигане на споразумение за участието на страни, различни от страните по споразумението, не позволяват да се направи какъвто и да било извод по отношение на страните, които не са сключили споразумение.
- 229 При тези условия следва да се констатира, че тези споменавания са били строго необходими за разбирането и установяването на фактите, поради което са съвместими с презумпцията за невинност.
- 230 Тази констатация не намира опровержение в доводите на дружествата HSBC, че в бележка под линия 4 от решението за постигане на споразумение Комисията дефинира термина „страни“ като „всички предприятия, до които се отнася производството“, и че в частност в съображение 36 от това решение тя споменава двустранните контакти между Barclays и тези дружества при описанието на разглежданите практики.
- 231 Всъщност споменаванията на страните, които не са се споразумели, в това число дружествата HSBC, са съвсем малко и противно на твърденията на тези дружества, не се появяват в озаглавения „съображения от правна страна“ раздел 5 от решението за постигане на споразумение. Нещо повече, както личи от съображенията, изложени в частност в точка 226 от настоящото решение, тези споменавания са просто описателни и не съдържат изрична или имплицитна преценка на правното положение на тези дружества.

В контекста на хибридно производство, довело до последователното приемане на две решения, такива споменавания се явяват обективно необходими, за да се установи отговорността на страните по споразумението.

- 232 Ето защо следва да се отхвърлят доводите на дружествата HSBC, че решението за постигане на споразумение съдържа моменти, които водят до нарушение на презумпцията за невиновност.
- 233 Следва също така да се отхвърлят доводите, че това решение е накърнило правото на защита на тези дружества, доколкото не е спорно, че Комисията им е изпратила изложение на възраженията, осигурила им е достъп до преписката и им е дала възможност да изложат становището си преди приемането на спорното решение.

– По нарушението на правото на добра администрация

- 234 На първо място, дружествата HSBC поддържат, че направените през 2012 г. и 2014 г. публични изявления на тогавашния комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията, съставляват допуснато от Комисията нарушение на правото на добра администрация.
- 235 В това отношение следва да се припомни, че институциите, органите, службите и агенциите на Съюза са длъжни да спазват основните права, гарантирани в правото на Съюза, сред които е и правото на добра администрация, закрепено в член 41 от Хартата. Член 41, параграф 1 от Хартата по-конкретно гласи, че всеки има право засягащите го въпроси да бъдат разглеждани безпристрастно от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза.
- 236 Изискването за безпристрастност следва да гарантира равното третиране, което е в основата на Съюза. Целта на това изискване е в частност да се избягват случаите на конфликти на интереси у длъжностни лица и други служители, действащи от името на институциите, органите, службите и агенциите. Предвид ключовото значение на гаранцията за независимост и почтеност по отношение както на вътрешното функциониране, така и на външния имидж на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, изискването за безпристрастност обхваща всички обстоятелства, за които произнасящото се по преписката длъжностно лице или служител трябва да съзнава, че в очите на третите лица може да изглеждат годни да накърнят неговата независимост по въпроса (решение от 27 март 2019 г., August Wolff и Remedial/Комисия, C-680/16 P, EU:C:2019:257, т. 26 и цитираната съдебна практика).
- 237 Както беше припомнено в точка 77 от настоящото решене, институциите, органите, службите и агенциите на Съюза трябва да се съобразяват с изискването за безпристрастност в двете му измерения, а именно, от една страна, субективна безпристрастност, в смисъл че нито един от занимаващите се със случая членове на съответната институция не трябва да проявява пристрастие или лична предубеденост, и от друга, обективна безпристрастност, в смисъл че тази институция трябва да осигурява достатъчно гаранции, за да е изключено всяко основателно съмнение за евентуална предубеденост.

- 238 Доколкото дружествата HSBC възразяват срещу публичните изявления на тогавашния комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията, следва да се приеме, че оплакването им се отнася по същество до първия аспект на принципа на непристрастност.
- 239 В това отношение изявленията, направени през 2012 г., преди приемането на решението за постигане на споразумение, следва да се разграничават от изявленията, направени през 2014 г., след приемането на това решение.
- 240 От една страна, що се отнася до направените през 2012 г. изявления, следва да се констатира, че те са общи, поради което не може да се разглеждат като израз на пристрастие или предубеденост на тогавашния комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията, по въпроса за вината на дружествата HSBC.
- 241 От друга страна, що се отнася до направените през 2014 г. изявления, дружествата HSBC твърдят, че тогавашният комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията, е направил публично изказване, от което се разбирало, че е имало формиран извод още преди да приключи разследването.
- 242 Наистина в някои от тези изявления се среща реч, лишена от онази съдържаност, която би се очаквало да проявява отговарящият за политиката в областта на конкуренцията член на Комисията в контекста на текущо дело. Тези изявления обаче не са годни да породят съмнение в непристрастността, с която Комисията е провела разследването на разглежданото нарушение. Ето защо посочените изявления сами по себе си не опорочават законосъобразността на спорното решение, прието от колегиума на членовете на Комисията.
- 243 Всъщност от тези изявления личи, че тогавашният комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията, се е ограничил с това да информира обществеността за текущото разследване, като е посочил, че делото продължава и след приемането на решението за постигане на споразумение. В този контекст изявленията му не разкриват информация, която да не се съдържа в това решение. От тези изявления става ясно, че Комисията подготвя изложение на възраженията по отношение на непостигналите споразумение страни, но поради временния характер на този документ това не е основание да се заключи, че Комисията е формирала извод по въпроса за отговорността им, преди да приключи разследването. То не е и годно да създаде впечатление за пристрастност или предубеденост на този комисар по въпроса за вината на дружествата HSBC.
- 244 Накрая, следва да се отхвърли доводът на дружествата HSBC, че Европейският омбудсман е констатирал случай на лошо администриране заради споменатите в точка 234 от настоящото решение публични изявления на тогавашния комисар, отговарящ за политиката в областта на конкуренцията.
- 245 Всъщност следва да се припомни, че заключенията на Омбудсмана, с които се установява „случай на лошо администриране“, не обвързват съда на Съюза и могат единствено да бъдат признак за нарушение на принципа на добра администрация от страна на съответната институция. Всъщност производството пред Омбудсмана, който не разполага с правомощието да приема обвързващи решения, е извънсъдебен, алтернативен на производствата пред съда на Съюза способ за защита на гражданите на Съюза, който

отговаря на специфични критерии и няма непременно същата цел като съдебните средства за защита (вж. в този смисъл решение от 25 октомври 2007 г., Komninou и др./Комисия, C-167/06 P, непубликувано, EU:C:2007:633, т. 44).

- 246 По съображенията в точки 240—243 от настоящото решение обаче заключенията на Омбудсмана относно публичните изявления, упоменати в точка 234 от настоящото решение, не биха могли нито сами по себе си, нито заедно с другите доказателства по преписката да установят наличието на нарушение на правото на добра администрация.
- 247 По изложените съображения следва да се отхвърлят доводите на дружествата HSBC за нарушение на правото на добра администрация, а съответно и твърдението им за наличието на петото основание.

Извод по подадената пред Общия съд жалба

- 248 Жалбата на дружествата HSBC се отхвърля в частта, в която се иска отмяна на член 1 от спорното решение, а при условията на евентуалност — на член 1, буква б) от него.

По съдебните разноски

- 249 Съгласно член 184, параграф 2 от Процедурния правилник, когато жалбата е основателна и Съдът се произнася окончателно по спора, той се произнася по съдебните разноски.
- 250 Съгласно член 138, параграф 1 от Процедурния правилник, който се прилага по отношение на производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от този правилник, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Член 138, параграф 3 от посочения правилник уточнява, че ако всяка от страните е загубила по едно или няколко от предявените основания, всяка страна понася направените от нея съдебни разноски.
- 251 В настоящия случай дружествата HSBC са направили искане Комисията да бъде осъдена да заплати съдебните разноски във връзка с първоинстанционното производство и производството по обжалване, а Съдът отхвърля исканията ѝ в производството по обжалване, както и частично исканията ѝ в първоинстанционното производство. Частично са отхвърлени и исканията на дружествата HSBC в първоинстанционното производство.
- 252 При тези условия следва Комисията да бъде осъдена да заплати съдебните разноски в производството по обжалване пред Съда. Що се отнася до разноските в производството пред Общия съд, всяка от страните следва да понесе направените от нея съдебни разноски.
- 253 Освен това съгласно член 140, параграф 3 във връзка с член 184, параграф 1 от Процедурния правилник Съдът може да реши встъпилата страна да понесе направените от нея съдебни разноски.
- 254 В качеството си на встъпили страни в производството по обжалване пред Съда дружествата на Crédit agricole и дружествата JP Morgan Chase следва да понесат направените от тях съдебни разноски.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Отменя решение на Общия съд на Европейския съюз от 24 септември 2019 г., HSBC Holdings и др./Комисия (T-105/17, EU:T:2019:675), доколкото в точка 2 от диспозитива му е отхвърлена жалбата по дело T-105/17, с която HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc и HSBC France, понастоящем HSBC Continental Europe, искат отмяна на член 1 от Решение C(2016) 8530 final на Комисията от 7 декември 2016 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39914 — Лихвени деривати в евро), а при условията на евентуалност — на член 1, буква б) от това решение.
- 2) Отхвърля жалбата по дело T-105/17, с която HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc и HSBC France, понастоящем HSBC Continental Europe, искат отмяна на член 1 от Решение C(2016) 8530 final, а при условията на евентуалност — на член 1, буква б) от него.
- 3) Осъжда Европейската комисия да понесе направените от нея съдебни разноски и съдебните разноски на HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc и HSBC Continental Europe, по-рано HSBC France, в производството по обжалване пред Съда, както и да понесе направените от нея съдебни разноски във връзка с първоинстанционното производство.
- 4) Осъжда HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc и HSBC Continental Europe, по-рано HSBC France, да понесат направените от тях съдебни разноски във връзка с първоинстанционното производство.
- 5) Crédit agricole SA и Crédit agricole Corporate and Investment Bank понасят направените от тях съдебни разноски в производството по обжалване пред Съда.
- 6) JP Morgan Chase & Co. и JP Morgan Chase Bank, National Association, понасят направените от тях съдебни разноски в производството по обжалване пред Съда.

Подписи